

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI.

3

LETO IX

GLASILO
NABAVLJALNE ZADRUGE
USLUŽBENCEV DRŽAVNIH
ŽELEZNIC V LJUBLJANI

Prvovrsten med za potice,
za meden kruh, za medene štruklje in piškote
prodaja zadruga v vseh naših prodajalnah; naro-
čite ga takoj, dokler je še kaj zaloge.

Za velikonočne praznike
priporočamo šunke s kožo in brez kože, šunke,
zvite in plečeta ter vse vrste mesnih izdelkov
iz lastne delavnice.

Na zalogi bomo imeli tudi praške šunke
po dnevni ceni.

Krompir gorenjski
za saditev vedno na zalogi.

Ivan Deržič:

Pred redno skupščino Nabavljalne zadruge.

Samo par tednov nas loči od redne skupščine Nabavljalne zadruge. Čeprav bo upravni odbor pravočasno razposlal vsemu članstvu točno poročilo o lanskem poslovanju, vendar smatram za dobro, ako opozorim na nekaj važnih stvari preteklega poslovnega leta.

Eden najvažnejših in tudi najtežjih sklepov na lanski redni skupščini je bil, da je občni zbor pozval članstvo k nakupu za gotovino in pooblastil upravni odbor, da članstvu omogoči prehod od kredita na gotovino. Iznašali so se pomisleki, da v tako težkih gospodarskih prilikah tak sklep nima nikake podlage ter bo poslovanju škodoval. Poslovno leto pa je dokazalo popolno pravilnost in utemeljenost sklepa, ker se je število onih zadrugarjev, ki kupujejo za gotovino, zelo pomnožilo in je tudi že v letošnjem letu v porastu. S tem to članstvo na najboljši način podpira vodstvo zadruge in zmanjšuje nepotrebne režijske stroške. Še veliko večja pa je pridobitev v pravem združnem smislu. Šele takrat bo naša zadruga res močna, ko bo vse članstvo vse svoje potrebščine krilo pri njej za gotovino in s tem omogočilo pravilno trgovsko kalkulacijo pri nakupih in prodaji.

Druga velika pridobitev je ta, da je upravni odbor v smislu zakonskih določb strogo postopal po pravilih in pridržal občnemu zboru izključno pravico, odločati o čistem dobičku. Vsled tega se povračila niso izplačala pred redno skupščino, kakor je bilo doslej običajno, nego se bodo izplačala šele po sklepu redne skupščine. To pravilno stališče upravnega odbora je med članstvom povzročilo malo razburjenja, ki so ga umetno zanesli razni tako zvani prijatelji naše zadruge. Nekateri so govorili, da je zadruga pasivna in se je vse zapravilo, drugi pa, da se čisti dobiček daje za brezposelne podpore i. t. d. Delegatska zborovanja pa so enodušno odobrila pravilno stališče upravnega odbora. Prav je tako, ne smemo v bodoče radi kakih agitačnih namenov grešiti proti našim pravilom, nego moramo vsi z vsemi sredstvi ščititi točno in pravilno poslovanje po pravilih in zakonu, ker tako najbolje služimo združni samopomoči.

Tretjo veliko pridobitev zaznamujemo v preteklem poslovnem letu v tem, da je zadruga poleg menze, dobave mleka in mesa začela s proizvodnjo mesnih izdelkov. Začetek je dober in obeta velik napredek. Obenem pa zadrugo sili, da se postopoma obrača k proizvodnji potrebščin. Seveda tukaj mora korakati previdno, ustvarjati mora realno in trdno podlago za bodočnost. V prvi vrsti smo navezani na naš lasten stan in na stan ostalih državnih uslužbencev. Pri pravilni presoji gospodarskega stanja našega naroda in nas je izven dvoma, da lahko najdemo pravilno pot in način, da zaščitimo nas konsumente in obenem ščitimo tudi našega malega producenta, naše kmečko ljudstvo.

Četrta pridobitev v preteklem letu je tudi velika, četudi nima še velikega dejanskega efekta. Naša zadruga je pri občem vprašanju skupnih nabavk za vse zadruge, včlanjene v našem Savezu, dala jasne dokaze zadrugne skupnosti. Moko in sladkor izključno nabavljamo potom Saveza. Počasni se uvajajo tudi skupne nabavke s sestrskimi zadrugami v Sloveniji. S tem naša zadruga dejansko kaže pot, da ne moremo vseh nabavk centralizirati na eno mesto, nego da je potrebno od spodaj postopoma za večje teritorije naše države izvesti skupne nabave in šele potem pristopiti k veliki vsedržavni skupni nabavni centrali. Ne smemo dopustiti, da bi se eksperimentiralo, nego moramo ves svoj trud vložiti v mali začetek, ki bo potem sam od sebe prinesel veliko skupnost.

Pri naših stremljenjih nas ne smejo motiti kakršnikoli napadi. Napadi od tako zvane proste trgovine so diktirani od zavisti in deloma od sovražstva, ker nočemo biti več objekt eksploatacije. Napadi iz vrst našega stanu ali celo našega članstva pa izvirajo v pretežni večini iz nepravilne presoje in nepoznavanja razmer. Napade prvih odbijajmo z našo zadrugno doslednostjo, napade naših sotovarišev pa s pravo zadrugno propagando in poučevanjem! Uspeh je in ostane na naši strani, ker je naša pot ravna in prava!

Pozabiti ne smem pete pridobitve, ki je sicer iz prejšnjih let, a je na svoji vrednosti in dragocenosti za našo zadrugo v preteklem letu zopet ogromno pridobila. To je naše glasilo, naš „Zadugar!“ Iz malega je zrasel in zbiral okoli sebe železničarje zadrugarje. Uspel je iz malih začetkov in se povspel do lepe sedanje višine. Lahko smo ponosni na njega. Vzgojil nam je veliko število prepričanih zadrugarjev. Vzgaja nam pa tudi že precejšnje število zadrugnih pionirjev in ideologov. Skrbeti moramo vsi, da se naš list še bolj spopolni, podpirati moramo njegovo stremljenje vsi, ti s paznim čitanjem, drugi s prispevki. S tem najbolje branimo svoje, življenske interese, našo zadrugno skupnost in obenem služimo veliki zadrugni ideji.

Zadugarji — delegati in člani, ki prihitite iz vseh krajev Slovenije na letošnjo redno skupščino: preštudirajte pazno letno poročilo upravnega in nadzornega odbora naše Nabavljalne zadruge, presodite trezno in tovariško in na redni skupščini sklenite sklepe, ki prinesejo naši zadrugi le še večjega razmaha in napredka v dobro nas vseh!

Občni zbor Podpornega društva železničarjev v Ljubljani.

Vršil se je dne 5. marca ob udeležbi, kakršne gotovo še ni imelo naše podporno društvo. Debata pri proračunu za bodočo članarino in pogrebnino je bila na višku ter je pokazala dosti jasno dve grupaciji.

Lanski občni zbor je naložil odboru, naj izdela proračun, da bi se mogla določiti višina prispevkov in dajatev in bolj stvarno o tem debatirati. Pa že pri besedi in pojmu „proračun“ si ni bilo članstvo edino. Nekateri so primerjali naš proračun s proračunom občine ali države, drugi so rekli: Nas ne zanimajo številke niti proračun, mi ne poznamo ne pravil in se nimamo časa zanimati vsako leto za to podporno društvo, mi hočemo samo vedeti, koliko bomo dobili.

Imamo torej jasno dve struji. Prva, ki ne misli dalje kakor od danes na jutri. Ta struja je bila proti temu, da se naš denar nalaga v realitete ali kakorkoli zavaruje. Ta struja je tudi povzročila, da nam je danes vsa rezerva zamrznila. Še več, hotela bi, da se sproti porabijo tudi tekoči dohodki. (Večina te struje ne plača nikake članarine več ali pa samo 3-50 Din mesečno, nima tedaj kaj zgubiti in doplačati).

Imamo pa še drugo strujo, ki hoče odgovarjati na vprašanja malega človeka, ali bo vobče kaj dobil ali ne. Ta druga struja hoče imeti solidnost, sigurnost. Računa in noče varati ljudi in samega sebe. Seveda, dá se tudi shajati, tudi povišavati se dá, ampak na račun obnemoglih.

Sprejet je bil z veliko večino glasov predlog, da ostane za sedaj pri sedanjih prispevkih in pri sedanji posmrtnini.

Sprejet je bil tudi predlog za spremembo pravil, ki določa delegatski sistem volitev ter predvideva glede odbora malenkostne spremembe, da se voli namreč po turnusu na tri leta kot je to določeno za Nabavljalno zadrugo.

Občni zbor je soglasno odobril predlog, po katerem se pooblašča upravni odbor, da naloži sedanji denar v realitete, ali da ga nalaga v Kreditno in Nabavljalno zadrugo železničarjev v Ljubljani. Eno leto prepozno je bil sprejet ta predlog. . .

Izredna skupščina Nab. zadruge.

Dne 5. marca t. l. se je vršila izredna skupščina Nab. zadruge. Navzočih je bilo 98 delegatov, ki so zastopali 5.732 članov. Dnevni red: nakup zgradbe bivše Gospodarske poslovalnice in potrebnega zemljišča za bodoči razvoj naše Nab. zadruge.

Skupščina je pokazala po utemeljitvi predsednika, tov. Punčuha, o potrebi tega nakupa za stvar polno razumevanje ter je bil soglasno sprejet po odboru stavljen predlog:

„Skupščina pooblašča upravni odbor, da odkupi zgradbo bivše Gospodarske poslovalnice v Ljubljani, Masarykova cesta 17, in ves inventar te poslovalnice, ki ga ima zadruga v najemu v Ljubljani in Mariboru.

Obenem se pooblašča upravni odbor, da odkupi od državne, odnosno Donavsko-savsko-jadranske železniške uprave zemljišče, na katerem stoji ta zgradba ter objekte in zemljišče v njenem okolišju. Upravni odbor sme izvršiti odkup zgradbe le pod pogojem, da izvede tudi odkup zemljišča, na katerem stoji ta zgradba.“

V stvarnih izvajanjih so tudi tov. Čerček, Deržič in ostali podčrtali ugodnost in rentabilnost nakupa. Razen potrebe po lastnih domovih in skrbi za napredek in razvoj naše zadruge opravičujejo odločitev v tem pogledu tudi še drugi razlogi. Denar, ki ga dobimo od Saveza za nakup Gospodarske poslovalnice, je tisti denar, ki je bil zbran s svoječasnimi 5 in 10% odtegljaji, in ki se torej deloma zopet vrne v korist slov. železničarjev. Kajti fond ne potrebuje trgovske hiše (t. j. Gospodarske poslovalnice), zato jo lahko proda, z izkupičkom pa naj zida stanovanjske hiše za železničarje, s čimer bo vršil pravo svojo nalogo, koristil našemu stanu in splošnosti.

Razen dveh delegatov je skupščina soglasno sprejela tudi dodatni predlog tov. Murausa:

„Upravni odbor se pooblašča, da kupi, če bi se nudila ugodna prilika, tudi v Mariboru stavbo, ki bi bila primerna za filialno združno trgovino za Maribor - levi breg.“

E. T. :

Čegav je dobiček?

„Največja poguba, ki danes preli civiliziranim svetlu, je stalno padanje dohodkov vložene kapitala.“ — „Tragedija sveta zadnjih dvajset let je v tem, da iz denarstva, industrije in trgovine izginja čisti dobiček. Žró ga mezde, javne dajatve in režije.“ — „V Londonu se avtobusi ter cestne in podzemne železnice upravljajo že tako netrgovsko, da znaša zaslužek teh podjetij od prevoza poldruga milijarde ljudi komaj 460.000 funtov“ (približno poldruga milijardo dinarje). — Tako in slično se pritožuje moderni angleški gospodarstvenik Herbert N. Casson, ki je kot praktičen zastopnik najčistjšega gospodarskega individualizma s svojimi knjigami preplaval ves svet.

Vsi ljudje smo polni želj in nagnjenj, katerim hočemo zadostiti. Vsak izmed nas je v tem smislu sebičnež, vsak stremi za utešitvijo sebe samega. Ta naša sebičnost izvira iz naravnega gona samoohranitve in je gonilna ter vodilna sila v gospodarskem udejstovanju vsakega izmed nas. Priznati moramo, da je vsak posameznik do neke mere upravičen, celo dolžan, iskati lastnih koristi. Končno je to tudi v skladu s stremljenji vseh — družbe. Pospeševanje blagostanja posameznikov pomeni dviganje blagostanja celote. Sebičnost, naš gospodarski interes podžiga vsakogar, da stori vedno najboljše kar more, ker pričakuje za najboljšo storitev tudi najboljše plačilo. Vidimo, da v svobodnem gospodarskem udejstovanju, kjer ni vplivov na

voljo posameznika, delujejo tako rekoč sile vseh v prospah in za blagostanje vseh.

Ne smemo prezreti, da so prav česti slučajji, ko se interes posameznika kosa z interesom družbe. Takrat je v pravici družba — večina. Jasno je, da ne mislim na očitno nenraven in protizakonit ter resničen egoizem, ki ga iz gospodarskega delovanja in nehanja izključuje ves svet. V mislih imam vedno samo taka sebična dejanja, ki jih dovoljuje zakon in priznava naša gospodarska oziroma družabna razporeditev. Nasprotja, ki jih povzroča gospodarski interes posameznika na prvi in družbe na drugi strani, moramo skušati odstraniti ali vsaj ublažiti. Države se udeležujejo v tej smeri: ko je načelo gospodarske svobode zavzemalo čim več sveta, so z odpravo cehov, zaščitnih carin i. t. d. utirale države pot prosti konkurenci. Ob koncu preteklega stoletja, ko so se že jasno čutila tako povzročena trenja, so jo države pričele zavirati; danes imamo konkurenci skoraj povsod določene meje.

V gospodarsko harmonijo se zlivajo hotenja vseh, dokler ne vplivajo na voljo posameznikov sile od zunaj, dokler se ne uveljavljajo monopoli in predpravice, ki nudijo prednosti, ki bi bile sicer dosegljive le z resnično koristnimi storitvami. Take predpravice je individualizem v gospodarstvu poklonil tudi glavnici — kapitalu. Uvedena je praksa, da se zahtevajo za glavnico obresti. Če imaš glavnico, denar, ti daje ta glavnica neke pravice pred onim, ki tega nima. Če smo čisto odkriti, bomo priznali, da to ni pravično. Kdor ne dela, naj tudi ne je! Ni pravičen, kdor hoče živeti od dela drugih, sklicujoč se na pravico kapitala, ki mu mora nositi obresti. Pravično pa je, da danes glavnica bolj in bolj izgublja „čisti dobiček“, da pada tribut, ki ga človeštvo plačuje stvari. Pravično bi bilo, da bi se sorazmerno dvignile plače, zaslužek ljudi, kar pravi Casson, da se je že izvršilo. No, posestniki velikih kapitalov predpravice ne dajo iz rok brez boja. Naravno, toda teža borbe leži predvsem na ramah delovnih ljudi. To je tragika dogodka v današnjem gospodarstvu, a ne ono, kar Casson tako naziva. Ni resnega človeka, ki bi gledal tragiko v tem, da se dvigajo zaslužki delavnih ljudi na račun dobičkov glavnice. Človeštvo je izprevidelo absurdnost podložništva mrtvi glavnici in stremi za tem, da se vporabijo pod gospodstvom sebičnosti zbrani dohodki in premoženja v korist vseh, da se pri njihovi vporabi uveljavi zavest socialnih dolžnosti.

Ni dvoma, da je poleg onih mož, ki so v javna gospodarstva uvedli „netrgovske“ principe, da se n. pr. železnice ne smatrajo več kot sredstva za eksploatacijo množic, temveč kot sredstva v službi množic, ni dvoma, da je poleg teh mnogo pripomoglo tudi združništvo k zaostitvi konflikta, ki se bo brezdvomno razvil delavnim ljudem v prid. Roždalski pijonirji so določili pot, vse združništvo jim v principu sledi: v obratu pridobljeni prebitki naj se povmejo onim, od katerih so bili vzeti, tako so odločili roždalski. Odrekli so dobiček kapitalu: med letom so zadrugarji za kupljeno robo plačevali nekaj preveč, toda to je bilo iz raznih, predvsem varnostnih

vzrokov potrebno. Ob letu je zadruga sklenila račune, pokazalo se je, koliko je bilo plačano preveč. To se povrne zadrugarjem po obsegu njihovega sodelovanja, po višini njihovih nakupov. S temi povračili je jasno dokazano, da zadružništvo kapitalu odreka vse predpraviice, tudi pravico do dobička.

Kljub temu torej, da zadružništvo priznava gospodarski interes posameznika kot gonilno silo v gospodarstvu, je vendarle v direktnem nasprotju z gospodarskim individualizmom, ker zanika enega glavnih njegovih temeljev, vladarja — kapital, ki je kot vladar zla tvorba človekova. Toda baš to, naravnim zakonom in potrebi pravično prilagodeno gospodarsko udejstvovanje je jamstvo zadružnega napredka in končnega uspeha.

Fr. Gorše:

Sovjetsko gospodarstvo.

Današnja Rusija imenovana Unija socialističnih sovjetskih republik (SSSR) je zvezna država, obstoječa iz 7 republik, ki so: Rusija, Ukrajina, Bela Rusija, Kavkaz, Uzbekistan, Tadshikistan in Turkmenistan ter meri 21,352.572 km², to je pol milijona kvadratnih kilometrov manj kot nekdanje rusko carstvo. Rusija je po svetovni vojni izgubila gospodarsko visoko razvite pokrajine: Poljsko, Litvo, Livonsko, Estonsko in Finsko ter dostop k lukam baltiškega morja: Libavi, Rigi in Revelju. Besarabijo je zasedla Rumunija. Prava Rusija (RSSSR to je ruskaja sojunzaja, socijalističeskaja, sovjetskaja republika) je največja republika Unije in meri s Sibirijo 19,653.000 km². Po zadnjem ljudskem štetju od 1. IV. 1930 ima Unija (SSSR) 158.000.000 prebivalcev. V evropskem delu sovjetske Unije prebiva 20,2, v azijskem pa samo 1,6 prebivalcev na kvadratni kilometer.

Celokupna gospodarska politika Unije je strogo centralizirana v rokah zvezne vlade. Vsa važna mesta so zasedli zanesljivi pristaši vladajoče komunistične stranke, ki je v začetku 1917 štela 30.000 članov, oktobra 1917 200.000, a jih ima sedaj okoli 1.000.000.

Sovjetsko gospodarstvo je povzročila posebna, svojevrstna zgodovinska situacija. Ko je bil v Rusiji strt carizem in je tudi kapitalizem propadel, je stal ruski proletarijat, polastivši se oblasti, pred neverjetno težko nalogo. Armada se je razsula, vojaki so drveli domov, sledeč pozivu boljševiške vlade, ki je s svojim proglasom od 8. nov. 1917 razdelila zemljo. Meščanstvo (buržoazija), slabo, politično nesposobno, razcepljeno in pokvarjeno ni znalo prevzeti vodstva od vojne utrujenega naroda, ki je želel le miru.

Proletarijat, ki je prevzel v oktobru 1917 vodstvo države v svojo roke, se je lotil državnih poslov v času največje zmešnjave in splošnega nereda. Le malo je bilo inteligentov, ki so, šolani po Marksovih načelih, imeli pred očmi določen načrt in razvoj bodočega sovjetskega gospodarstva. Revolucija je podrla staro, kapitalizem je zginil sredi procesa. Kaj naj ukrene proletarijat? Odstopiti je pomenilo pustiti historični trenutek neizrabljen in

propasti. Sovjetski voditelji so prevzeli vodstvo države in gospodarske politike v svoje roke, prekinili so s starimi gospodarskimi metodami, pričeli so graditi nov družabni red. Že v oktobru 1970 je bil izdan od 2. vserskega kongresa kmetiskih in vojaških delegatov dekret o nacionalizaciji zemlje, ki se je glasil: Lastninska pravica posestnikov zemlje se ukine takoj brez vsake odškodnine. Veleposestniška zemlja, državna, samostanska in cerkvena posestva preidejo z vsem živim in mrtvim materialom in inventarjem ter z vsemi poslopji in pritliklinami do odločitve narodne skupščine v upravo okrožnih zemeljskih komitejev in okrožnih sovjetov, kmetiskih zastopnikov. Vsako poškodovanje lastnine, ki pripada vsemu narodu, se smatra za zločin, ki ga kaznuje revolucionarno sodišče.

Nepravilna razdelitev zemlje je bila vedno že v predvojni caristični Rusiji povod nemirom in kmetiskih uporom, ki so bili vedno zadušeni z največjim nasiljem. Leta 1905 je pripadalo v 50 gubernijah evropske Rusije od 396 milijonov desjatin (1 desjatina je 109 ha) 155 milijonov državi, cerkvi in javnim ustanovam, 139 milijonov kmetiskim občinam in 102 milijona posameznim posestnikom. V mnogih krajih je bila površina, ki je pripadala posameznim kmetiskim občinam, prav majhna in je prišlo na posamezno kmetško gospodarstvo v poltavski guberniji 4,9 desjatin, v kijevski 5,5, v tulski 6,3, v orlovski, kurski in tambovski 7 desjatin. Take majhne zemeljske površine pri primitivnem obdelovanju zemlje niso zadoštovale za življenje kmetiskih družin 6—7 članov. Kmetje so najemali zemljo od plemičev in so plačevali visoko najemnino, kar je povzročalo trajne razprtije in nezadovoljstvo kmetov.

Prva ruska дума je predlagala razdelitev plemiške zemlje proti odškodnini lastnikov med kmete. Žal je bil ta predlog brez uspeha. Carska vlada je razpustila duma in spremenila volilni zakon. Da bi preprečila nemire po deželi, je vlada začela prodajati državna posestva kmetom in jih podpirala pri nakupu veleposestniške zemlje. Na ta način je bilo prodano 26 milijonov hektarov zemlje 3 milijonom kmetov. Navzlic vsemu temu je bil gospodarski položaj kmetov radi neracionalnega obdelovanja zemlje nezadovoljiv. Kmetje so živeli siromašno in v veliki bedi. Pijančevanje, zadolževanje, slabe letine in lakote so položaj kmetov še poslabšale. Razumljivo je, da je pri takem stanju proglas boljševiške vlade od 8. nov. 1917, s katerim se razglša razdelitev zemlje med kmete, silno učinkoval. Miljoni kmetov, ki so branili domovino na vseh ruskih frontah, so hiteli domov, hoteč dospeli pravočasno k razdeljevanju zemlje.

Dne 11. novembra 1917 je izdala boljševiška vlada naredbo, s katero je bil vpeljan 8 urni delavni čas. Vlada je morala zaupati delavcem, ker je vsa njena sila in avtoriteta slonela na njihovih ramah. Zato je 29. nov. 1917 vpeljala za nadzorovanje industrije delavsko kontrolo radi smotrene ureditve narodnega gospodarstva v vseh obratih, trgovskih, poljedelskih, transportnih in drugih podjetjih, v katerih so bili zaposleni mezdni delavci. Delavska kontrola je imela nalogo, nadzirati produkcijo, nakup in prodajo

proizvodov in sirovin. Kontrolo naj vršijo vsi delavci dotičnega podjetja po izvoljenih organih. Za vsako mesto gubernije ali industrijsko področje se izvoli krajevni svet delavske kontrole. Pričakovanja, stavljena v delavsko kontrolo, so se le deloma uresničila, ker delavstvo za tako kontrolo ni bilo zadostno pripravljeno, in ker se je vršila nesistematično in brez uspeha, je več škodovala kot koristila. Boljševiška vlada se je prizadevala, obnoviti in poživiti gospodarstvo, pri čemer so oblasti kakor tudi posamezniki napravili najgorostasnejše pogrške. Sovjeti v začetku niso imeli pojma, kaj morejo nacionalizirani obrati producirati. Umrta buržoazija ni pustila proletarijatu testamenta, o kakem gospodarskem načrtu ni bilo govora. 1. december 1917 je prinesel dekret o ustvarjanju najvišjega narodnogospodarskega sveta in s tem prvi red v zmešnjavo. S tem dnevom se začenja nacionalizacija, ki je bila začetkoma kazensko sredstvo, ako se je lastnik obrata pregrešil zoper delavsko kontrolo ali zoper naredbe najvišjega narodnogospodarskega sveta. Z naredbo od 27. decembra 1917 so bile nacionalizirane banke, pri čemer je bilo zaseženo 12.679 milijonov rubljev. Državna notranja in zunanja posojila so bila anulirana. Z naredbo od 3. februarja 1918 je bila ustanovljena rdeča vojska. Sedmi kongres boljševiške stranke, ki je zasedal od 6.—8. marca 1918, je spremenil naziv stranke, ki se je od tega časa imenovala komunistična stranka. Do konca junija 1918 so sledile nadaljnje važne odredbe o poddržavljenju celokupne industrije in monopoliziranju trgovine. Zgodovinski je prvi maj 1918, katerega dne je bilo v Rusiji odpravljeno nasledno pravo. Koncem 1918 je bila komunistična vlada SSSR zaposlena na bojnih poljanah. Dne 2. septembra 1918 je bilo razglašeno vojno stanje in rdeči teror je nastopil z vso grozoto. Komisar Trocki je prevzel oborožene sile.

Socializacija se je nadaljevala v vseh panogah gospodarstva. Vsi premožni kmetje, naravni sovražniki sovjetske vlade, so bili izgnani in posestva razlašena. Odbor siromašnih kmetov je delo socializacije izvršil v dveh letih dosledno in sistematično, tako da ni bilo 1920 v Rusiji, kjer je plapotala rdeča zastava, v nobenem okraju kmeta, ki bi imel nad 10 ha zemlje. Te socialistične mere so povzročile popoln polom vsega gospodarskega življenja. Mestno prebivalstvo je stradalo, vlada ni dopuščala privatne trgovine z živežnimi potrebščinami. Delavci, ki niso dobili zadostne hrane, niso mogli vršiti napornega dela. Koncem februarja 1921 je bila socializacija dovršena. Kmetje so morali ves presežek letnega pridelka oddati državi. Oboroženi oddelki državnih uradnikov so pobirali in rekvirirali žito, izvrševaje pri tem nad kmeti, ki se niso brezpogojno pokoravali, najgroznejša grozodajstva. Socialistična država ni dopuščala nikake izmenjave med kmetskimi producenti in mestnimi konsumenti. Vso izmenjavo so vršili za to določeni uradniki. S špekulanti, ki so skušali to naredbo omalovaževati, se je postopalo kot s sovražniki naroda in države, bilo je zapovedano, odzvzeti jim, kar so nosili s seboj in ustreliti jih pri najmanjšem odporu. Voziti se z železnico brez posebnega uradnega dovoljenja je bilo najstrožje

prepovedano. Vožnja je bila brezplačna, kakor je bilo brezplačno vsako delo državnih uradov napram privatniku. Posledica tega socialističnega poskusa je bilo neznosno trpljenje ruskega naroda. V Rusiji, nekdanji žitnici Evrope, je primanjkovalo celo po dobrih letinah hruha. Mestno prebivalstvo je stradalo in zapuščalo mesta. Petrograd je zgubil 62%, Moskva 49% prebivalstva. Voditelji sovjetov so prebivalstvu izjavljali, da so te muke in trpljenja posledice napadov belogardistov, blokade in vmešavanja zapadnih velesil v ruske notranje zadeve. Vsepovsod je vladal nepopisen teror. Kritika odredb komunistične vlade je bila najstrožje kaznovana, vsak odpor je imel za posledico kazen z ustrelitvijo. Vendar nikak teror, nikako mučenje ni strlo volje in moči ruskega kmeta, ki je bil do skrajnosti nezadovoljen in pripravljen na najhujši odpor. Radi slabega gospodarstva se je razširilo nezadovoljstvo tudi v rdečo vojsko. Kronstatski upor je odprl sovjetskim mogotcem oči in okrenil njihovo gospodarsko politiko v drugo smer.

Mesec marec 1921 je nenadoma prinesel N. E. P. to je novaža ekonomičeskaja politika.

(Nadaljevanje prihodnjič).

ČEBELARSTVO

Izvilleček iz zapisnika II. odborove seje dne 15. II. t. l.

Zapisnik zadnje seje odobren.

Odbor sklene, da se s 1. marcem začne redno poslovanje v prostorih naše zadruga. Uradovalo se bo od 8-12 in od 14-18. ure. Člani, ki bodo želeli informacij ali pa kupiti čebelarških potrebščin, jih bodo dobili med uradnimi urami v naši pisarni. V zalogi bomo imeli vse čebelarške potrebščine, ki jih čebelarji potrebujejo.

Sklep odbora je tudi, da postavi naša zadruga na dolenski strani v neposredni bližini Ljubljane kolektivni čebelnjak, ki bi prišel v poštev za čebelarje v Ljubljani in njeni okolici. V ta namen pozivamo vse naše člane v Ljubljani in njeni okolici, ki imajo veselje do čebelarstva in ki nimajo svojih čebelnjakov, da nam pošljejo pismeno prijavo, če želijo čebelariti v skupnem čebelnjaku in s kolikimi panji. Navedba panjev je neobhodno potrebna, da bomo vedeli, kako velik čebelnjak bo treba postaviti. Istotako bi lahko skupno prezimili čebele v kolektivnem čebelnjaku.

Za uporabo čebelnjaka bi člani plačali majhno odškodnino za vsak panj.

Pozneje namerava zadruga postaviti tudi v drugih krajih slične čebelnjake, če se bo zato pokazalo zanimanje in potreba. Odbor naproša vse čebelarje — naše člane, da dajo svoje strokovne nasvete glede kolektivnega čebelnjaka kakor tudi glede kraja, kjer naj bi ga postavili.

Izvilleček iz zapisnika III. odborove seje dne 22. I. t. l.

Odbor določi cene čebelarškim potrebščinam ter sklene, da se morajo vsi člani o tem obvestiti. Nadalje razpravlja odbor, kakšne posode bi bile najcenejše in najprimernejše za drobno razprodajo medu.

Izvelek iz zapisnika IV. odborove seje dne 25. II. t. I.

Na seji so si funkcionarji odbora med seboj porazdelili delo, ki ga bodo opravljali.

Ureditev pasišč je odkazal odbor tovarišem: Slugi Antonu, Perkvacu Albinu in Borštarnarju Francu. Za prevoz čebel v pašo med posameznimi postajami naj se skušajo doseči najugodnejša in najcenejša prevozna sredstva.

Z izdelavo satnic smo že pričeli ter jih bomo prodajali po Din 44.- za kg. Predelavo oziroma zamenjavo satnic izvršujemo a Din 8.- za kg. Satnice so iz čistega voska in zelo lepo izdelane, kar si člani lahko vsak dan ogledajo v naši pisarni v Nabavljalni zadrugi na Masarykovi cesti III. nadstropje, soba šte. 21.

Ponovno naprošamo vse člane, da nam radi pasišč in kolektivnega čebelnjaka dajo svoja strokovna mnenja oziroma nasvete.

P·E·R·U·T·N·J·N·A·R·S·T·V·O

I. redna skupščina Perutninarske selekcijske zadruge.

Dne 19. februarja 1933 se je vršila in je bila razveseljivo dobro obiskana. Važno je, da je pokazala, s kakim razumevanjem so se lotili stvari perutninarji s proge, ki imajo možnost, da razvijejo svoja perutninarstva in ki so predvsem poklicani k sodelovanju.

Iz poročila upravnega odbora smo zvedeli, da je bila zadruga pri sodišču registrirana 30. novembra 1932, da je torej poslovno leto 1932 trajalo samo mesec dni. Po uslanovitvi se je upravni odbor sestal na 5-tih sejah, kjer je premotril vsa pereča vprašanja, ki so se bez izjeme nujno tikala organizacije. Dne 31. XII. 1932 je imela zadruga 28 članov, na dan skupščine pa 43. — Za uspešno gospodarsko udejstvovanje je potreben predvsem kapital. Ta se mora zbrati za začetek iz članskih deležev. Kasneje seveda se bo kapital zbiral iz rednega poslovanja, toda brez denarja resnično ne kaže začeti.

Poslovanje odbora v kratki dobi 1 meseca ni moglo biti bogve kaj obsežno, je pa iz poročila razvidno, da je bilo započeto marljivo. Nadzorni odbor je to potrdil, skupščina je dala odboroma absolutorij.

Funkcijska doba je potekla upravnina odbornikoma g.g. Zakrajšku in Pengovu ter nadzornemu odborniku g. Merliniju in vsem namestnikom. Skupščina je volila v upravni odbor g. Zakrajška Josipa in Čibeja Ivana, v nadzorni odbor zopet gosp. Merlinija Rudolfa, kot namestnike upravnih odbornikov g.g. Pengova, Vertačnika in Polanca, kot namestnike nadzornih odbornikov pa gospo Franjo Ausserjevo ter g.g. Škofa in Avšiča.

Skupščina se je izrazila za sistem poverjenikov ter jih je tudi imenovala: g.g. šefa stanice Polanca, Škofa, Terana, gospo Ausserjevo in g. Čamernika. — Ti bodo poskrbili za pouk članstva v vseh tekočih zadevah, v kolikor tega upravni odbor ne bi mogel izvršiti direktno.

Skupščina je dala upravnemu odboru smernice za nadaljnje poslovanje: ustanovi naj in organizira centralo za nabavo krme. Uredi naj valilno centralo, ki trenutno že deluje, da bo čim popolnejša in da se bo polagoma razvijala v rejsko postajo. Poskrbi naj za pouk in šolanje članstva.

Pestra debata k točki „lučajnosti“ je pokazala živo zanimanje zadrugarjev za vsó obilico odprtih problemov perutninarstva v splošnem in zadruge v posebnem. Pokazala je obsežno polje, ki je skoraj znatnost zase, čeprav se zdi morda na prvi pogled neznatna in nekaterim celo manj vredna panoga narodnega gospodarstva. V prihodnjem letu bo zadruga priredila več predavanj z ekskurzijami, ki bodo razpravljala o vzgoji perunine

sploh, o selekcioniranju, ki je temelj perutinarskega uspeha, o boleznih perutnine, kar je predvsem važno za preprečanje epidemij, o valjenju in vzgoji piščancev, o cepljenju in cepivih itd. Zlasti je zanimiva poslednja točka radi skorajšnje rešitve vprašanja: ali bo cepljenje perutnine ostalo pridržano le veterinarjem? Če bodo smeli cepiti tudi laiki, se moramo železničarji predvsem pobrigati, da bomo čim številnejši „pooblaščeni cepilci“, v korist svojo in v korist vseh.

Po dveh in pol urah je bila lepo uspela skupščina zaključena.

Na prvi seji po skupščini se je upravni odbor konstituiral sledeče: Predsednik g. Seher, podpredsednik g. Babnik, blagajnik g. Jakrajšek, tajnik g. Tancig. G. Srebotu je bila poverjena skrb za komercialno stran valilne centrale, dočim ima g. Seher strokovno vodstvo.

M · A · N · U · F · A · K · T · U · R · A

M. F.:

Pripombe h krojni poli

K števil. 1 Kako lep je plašč, pa naj bo še tako preprost, ako ima pravilno izdelano fazono. Skažena fazona je skažen plašč! Pazite torej, da si ga ne boste pokvarili s površno napravljeno fazono. Za preprost sportni plašč je najprimernejša preprosta moška fazona z mirno razširjenimi reverji, taka, kakršna je na krojni poli.

Ako boste kupovali praktičen pomladanski plašč, ki bi ga radi dolgo nosili, tedaj si izberite v naši prodajalni angleško sportno blago ali tvid. Za boljše plašče dobite modno rižasto blago v rjavi, zeleni in črni barvi raznih kvalitete, potem volneni diagonal v rjavi in modri barvi, ali pa modno melirano in črtasto volneno blago v rjavi, modri in zeleni barvi. Ne pozabite si pa ogledati tudi lepih novih volnenih ripsov. Za kostume vam nudimo prav lepe lažje kamgarne, damsko volneno blago, tvide in lahke diagonale. Zlasti lepa je izbira blaga za sportne kostume. Za podlogo za plašče in kostume imamo brokat, lame, saten in klot, in sicer v vseh barvah. Za boljše plašče vzemite krepdešin.

K števil. 2 Na krojni poli je kraj za pomladansko obleko, ki se lahko nosi s kepom ali brez njega. Ako je obleka brez kepa, potem ima lahko široke, nabrane rokave, če ima pa kep, tedaj so primernejši gladki rokavi. Za poletje je obleka s kepom lahko tudi brez rokavov. Sešijte si torej tako, kakršno potrebujete, in sicer za pomlad iz volnenega blaga, za poletje pa iz lahkega blaga ali svile.

V zadružni prodajalni dobite za take obleke enobarvne ripse in popeline. Nekaj posebno lepega so letos moderni ripsi v jeklenosivi barvi, volneno melirano blago, enobarvno blago z vzorci, ki nastanejo pri tkanju, razni tvidi in volneni flamizoli v modnih barvah. Nekaj popolnoma novega je volneni krep „granada“, črn in moder, ki je širok 130 cm. Prav gotovo

se vam bo dopadel tudi varaždinski tvid, ki je na novo v zalogi v prav lepih barvah in vzorcih, in ki ni drag. Za take obleke je na razpolago tudi umetna in prava svila, svileni krep in žoržet in najmodernejše svileno blago flamizol. Vse te vrste svile se dobe v raznih barvah, raznih kvalitetah in po različnih cenah. Ker pot razjè blago, si vsijte v vsako boljšo obleko potilce. Zadrúžna prodajalna je tudi z njimi preskrbljena.

Zadugarice, katere tudi v današnjih slabih časih in skrbah ne morejo do modne linije, opozarjam, da jim bodo obleke s koničastim vratnim izrezom bolj pristojale kakor one z okroglim in da je zanje bolj primeren večji podolgovat ovratnik kakor majhen okrogel. Bolje je tudi, če so šivi na obleki navpični ali poševni, nikoli pa ne smejo biti počez. Mimo tega so za močnejše postave primernejši zgoraj ozki in šele od komolca navzdol razširjeni rokavi. Krilo je lahko priležno, pa ne preveč, dočim mora biti životek vselej nekoliko ohlapnejši. Opozorila sem vas že večkrat, da blago v svetli barvi, veliki vzorci in debele črte niso za obilnejše postave. Obleka iz gladkega, enobarvnega ali diskretno meliranega blaga bo manj vitki postavi gotovo najboljše pristojala.

K šte. 3 Za novo lepo bluzo k pomladanskemu kostumu ali plašču sem izbrala v zadrúžni prodajalni blago, ki bo gotovo tudi vam všeč. Pri tem mislim redko tkano, modno, volneno blago, ki ima videz pletenine. V zalogi je rdečega, zelenega, rumenega in rjavega, tako da boste lahko izbrale. To blago je tudi zelo primerno za bluzo, za kakršno imate kroj na poli. Za sportne bluze vam pa nudi naša prodajalna vse polno turinga, cefirja, popelina, razne vrste svile itd. Največja parada letošnjih pomladanskih bluz bodo bluze iz črtastega blaga, in sicer iz pralnega, volnenga in svilenega.

K šte. 4 K bluzi si sešijte preprosto krilo iz sportnega ali gladkega blaga. Skoro vsako močnejše volneno blago, bodisi gladko ali vzorčasto, mirno karirano ali črtasto, je primerno za sportno krilo. V zadrúžni prodajalni boste lahko izbirali med tvidi ali pa med sportnim in angleškim blagom.

K šte. 5 Domače obleke so ponajveč iz bombažastega pralnega blaga, pa naj bo že iz žameta, flanele, umetne svile, kretona ali cefirja. Volneno blago je za navadno domačo obleko predrago. Domača obleka mora biti sešita vselej tako, da jo hitro oblečemo in slečemo, ne sme biti prekratka in zapenja naj se visoko k vratu. Sešita je lahko po zadnji modi, saj jo toliko nosimo in peremo, da moramo imeti vsako leto najmanj po dve novi, in sicer eno za poleti in eno za pozimi. Večina domačih oblek ima videz ohlapnega plašča in ker se nosijo letos priležni plašči s širokimi reverji, si lahko na ta način sešijemo tudi domačo obleko. Obleke iz vzorčastega blaga ri treba dosti okrasiti. Ozka, enobarvna obroba zadostuje, dočim se obleke iz gladkega blaga okrase s pisano obrobo ali našitki. Na boljši domači obleki se lahko naredo zapestniki in ovratnik iz satena ali svile.

V naši prodajalni vam bodo ponudili za domačo obleko pralni žamet v vseh barvah, gladek in rižast, enobarven in vzorčast, ki se prav lepo pere. Poleg tega pa še razne vrste lahke flanele iz črtastega in vzorčastega pralnega blaga.

K otroški krojni poli. Za nove otroške in deklishe oblekce, katerih se otroci za Veliko noč tako vesele, si oglejte najprej volneni varaždinski tvid, ki je, kakor sem že omenila, novost v naši prodajalni. Dobite ga v vseh barvah v prav prijaznih vzorcih s svilenimi efekti, tako da bodo oblekce iz njega res prav lepi pirhi. Poleg teh tvidov dobite seveda še razne popeline, podelene, vzorčaste in enobarvne in razno lahko volneno blago. Za svoje najmanjše pa izberite pralni žamet, ki se prav lepo pere, cefir ali vzorčasto pralno svilo in pralno blago. Za otroške plaščke je primerno vsako lažje volneno blago in pa žamet, bodisi gladek ali rižast. Oblekce na krojni poli so krojene tako, da se lahko sešijejo iz dveh različnih ostankov, sedlo iz pikčastega ali črtastega blaga, krilce pa iz gladkega in narobe. Za deške srajčke je šifon, cefir, za praznične pa pralna svila, za spodnjice pa tudi šifon in gradl.

Zadruharje opozarjamo na novo pošiljko volnenega blaga za pomladanske plašče, površnike in obleke. Za plašče in površnike je v zalogi volneno blago s tvidovimi vzorci, nadalje modni diagonal, dubl v svetlejših barvah in blago za trenčkote v običajnih barvah. Za pomladanske obleke je izredno velika izbira kamgarnov v vseh barvah, zlasli lepi so sivi kamgarni. Za pelerine in Hubertuse je vedno v zalogi kamelsko kosminje, boljše in cenejše vrste. Za sportne hlače, pumparice imate na razpolago cenejše in boljše sportno sukno vseh vrst, za letne sukničice pa lister. Med najboljše vrste blaga, kar ga imamo, pa spada naš „Zadružni kamgarn.“ Imamo črnega in temnomodrega. Ker je blago prvovrstno in trpežno, ga ne pripočamo samo za službene, marveč tudi za civilne praznične obleke. Prepričajte se torej sami o dobri kvaliteti „Zadružnega kamgarna“. Za uniforme dobite pri nas tudi cenejše vrste sukna.

Za letošnjo pomlad imamo tudi veliko zalogo klobukov v vseh fazonah in barvah, ravno tako pa tudi sportnih čepic za otroke in odrasle. Svileni šali, rute, bele in barvaste, samoveznice, metuljčki, rokavice, nogavice, svilene, bombažaste, volnene, sportne, dolge in kratke, žepni robci, ovratniki, mehki in trdi, gumbi za srajce, sportne srajce s patentnim zapiračem, vse to je v taki zalogi, da ne boste v zadregi, ko boste prišli po pirhe. Sto oči iz vsakega vlaka obvisi na lepo rdeči čepici gospoda prometnika, ko mirno in dostojanstveno gleda za odhajajočim vlakom. Kadar bo pomladansko sonce posijalo na vašo službeno čepico, kateri je naporna služba vtisnila že marsikatero gubo, potem pridite in si oglejte v zadružni prodajalni nove čepice, ki si tako žele iz temnih predalov na zrak, na sonce, na postaje, da bi tam med črnimi vozovi zažarele kakor maki na polju. Z njimi bi se pa rade kosale tudi modre in v barvi drap (za poletje), ki so tako lepe in solidno izdelane, in ki si žele čim prej preizkušnje in pohvale. Zadružna prodajalna je z njimi zelo dobro založena.

Razširili smo tudi konfekcije. Stalno imamo v zalogi usnjene suknjiče, službene hlače iz sukna, pumparice in deške hlače iz deffina. Imamo tri krojače, med njimi specialista za uniforme in lastno delavnico za moško, žensko, otroško in posteljno perilo po meri. Po naročilu se izdelujejo tudi pižame in domači suknjiči. Posteljno perilo, ki se dela samo po naročilu, se okraši s čipkami ali vezanjem. Tudi damske kombinacije in reformne spodnjice iz trikotina in pa prsniki beli in barvasti v raznih barvah in kvalitetah so vedno na razpolago.

Pri nas lahko kupite navadne in prešite odeje. Za prešite odeje po naročilu imamo brokate, satene, vato, perje in puh. Nudimo vam tudi posteljna pregrinjala, zavese, izgotovljene, in sicer barvaste, bele in ekri, kakor tudi metersko blago za zavese, razen tega pa tudi frotirke, preproge, bombažaste, volnene in iz jute, na meter in že odmerjene. Tudi preproge iz linoleja dobite že odmerjene. Ker se rabi v gospodinjstvu povoščeno platno, vam povemo, da ga imamo na metre v raznih širinah in vzorcih. Za žimnice dobite vse vrste cvilha, gradla in damasta, žime in morske trave, za blazine in pernice pa perje že od 11 din in naprej, seveda je v zalogi tudi inlet, za preobleko pernic in blazin pa gradl, damastov gradl in razno drugo belo, črtasto in karirano blago. Za telesno perilo boste lahko izbrali šifon, bel ali barvast batist, popelin in pralno svilo v raznih vrstah. Nudimo vam tudi čipke za perilo, boljše in cenejše vrste, olepšavalne trakove, naramnice za kombinacije in srajce, gumbe za moško in žensko perilo, posamezne dele za podveze in razne potrebščine za šivilje, kakor kronska svilo v vseh barvah, sukanec, kvačkanec, biserno prejico v klobčkih, patentne zapiracle za torbice, bluže in žempre, razne trakove, gumbe itd.

V predtiskariji dobite na kongresu ali juti predtiskane blazine in kuhinjske garniture. Za vezenje blazin je vse polno volne in prejice. Kuhinjske garniture vam predtiskamo tudi po naročilu. Na izbero je vse polno vzorcev za vezenje za vse vrste perila. Za montiranje blazin vzemite lepe satene in svilo, za obrobek pa svileno barvastno vrvico.

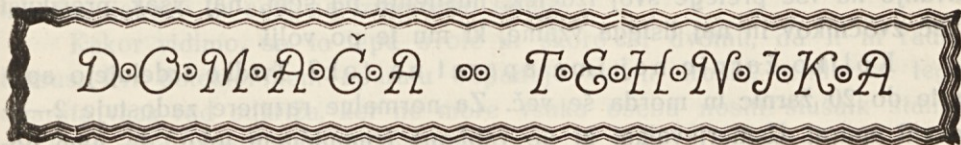
Ako boste v zadregi, kaj bi kupili za pirhe, si poglejte v združni prodajalni svilene in volnene šale in rute, za okrog vratu majhne, večje pa za ogrinjanje; dežnike, damske ročne torbice, ki se dobe že od 25 din naprej, rokavice usnjene in triko, modne rumene iz imitacije jelenje kože, ki se prav lepo perejo; nogavice, svilene, bombažaste in žalne, za šolarje aktovke, šolske torbice itd.

Čevlji nimajo miru. Že zopet smo jih preselili, to pot v prvo nadstropje. Zetlogo smo tako izpopolnili, da je postal prostor v pritličju premajhen. Kakršne čevlje že hočete, pa jih dobite: moške, ženske, otroške, visoke, nizke, za doma, za cesto, za na hribe in za na ples. Opozorili smo vas pa tudi že večkrat, da sprejema naš čevljar v prodajalni na Masarykovi cesti vsak torek dopoldne naročila po meri za navadne in za ortopedične čevlje. V pritličju, kjer so bili do sedaj čevlji, smo namestili oddelek za porcelan. Nudimo vam prvovrsten češki porcelan, po konku-

renčnih cenah, in sicer kompletne servise ali pa posamezne kose, prav vse, kar potrebujete v vašem gospodinjstvu.

Za pomladansko sezijo vas bo obiskal naš potnik. Velik kovčeg bo imel s seboj in kovčeg bo ves poln. Vse kar bo imel, kupite lahko brez pomisleka, ker bo nosil s seboj blago iz združne prodajalne in ga prodajal po istih cenah, kakršne so v združni prodajalni. Prihranil vam bo torej stroške in čas za pot.

B. Nussdorfer :

Navodilo za nakup radioaparata.

Malo denarja — malo muzike! Menda nikjer se ni ta pregovor bolje uveljavil, kakor baš pri radiu. V mislih imam namreč res dober, kvalitetni aparat, ki nas bo zabaval in ne cvilil, škripal in ropotal in nam delal neprilike in jezo. Ker je mnogo železničarjev, ki mislijo nabaviti sčasoma aparat, podajam poglobljena navodila, katera naj pri nakupu upoštevajo.

Razločujemo v bistvu aparate na tok, baterijske aparate ter kombinirane z akumulatorjem, ki nam daje žarilni tok, in anodni aparat, ki nam daje istosmerni tok za anodo. Najčistejši sprejem nam nudi baterijski aparat. Ler pa zahteva ta aparat akumulator in anodno baterijo, katere je treba polniti oziroma obnoviti, zato ga je skoraj popolnoma izpodrinil aparat na popoln priključek na elektr. tok v mestih, kjer je tok na razpolago. Ta aparat je glede glasu mnogo jačji kot baterijski ter je ravnanje z njim zelo enostavno. Zadostuje spojitve s tokom in že imamo vse močnejše postaje. Stik z zemljo nam poveča število postaj.

Kdor misli nabaviti baterijski aparat, naj poprosi amaterja, da mu ga sestavi iz sestavnih delov. Še ceneje je, ako ga kupi že rabljenega, saj so v velikem številu na razpolago v trgovinah in na poštah. Aparata na tok se ne izplača, da bi ga sami delali, ker so sestavni deli zelo dragi ter bi skupna svota preseerala ceno tvorničnega aparata. Razen tega moraš imeti merilne aparate in precej izkustva, posebno pa potrpežljivosti. Aparate na tok kupi le v trgovini, priložnostnih nakupov se izogiblji, ker ne veš, koliko časa so elektronke že gorele; aparati so lahko zastarele konstrukcije in nimaš nobene garancije za brezhibno delovanje. Tu pa tam se že posreči dobiji dober aparat, kar pa je zelo redko. Predsodki, da je življenska doba žarnice na izmenični tok mnogo krajša, ne držijo, morda je baš nasprotno, kakor so že strokovnjaki dokazali. Isto je s trditvijo, da mora biti zvočnik ločen in vsaj 1 m od aparata oddaljen. Vsi moderni

aparati imajo izdelan dinamični zvočnik, magnetični se sploh sedaj z aparate na tok več ne izdelujejo. Najboljši so elektromagnetični, ker obdržijo pod tokom vedno isto jakost.

Nekatere tvrdke dajejo prednost magnetodinamičnim zvočnikom, češ da se ne opaža brenčeči glas, druge pa priporočajo le elektrodinamičnega. Katero načelo bo zmagalo, je težko reči; morda bo za malo energije zadostoval magnetodinamični, za večje dvorane prihaja vsekakor le elektrodinamični v poštev. Firme navajajo magnetodinamične z različnimi imeni, hvalijo na vse pretege svoj izdelek, mišljenja pa sem, naj vsak preizkusi več zvočnikov in naj tistega vzame, ki mu je po volji.

Koliko žarnic naj ima aparat na tok? Tvrdke izdelujejo aparate do 20 žarnic in morda še več. Za normalne razmere zadostuje 2—6-cevni aparat. Usmerjevalka, ki se rabi pri izmeničnem toku, da nam dobavlja istosmerni tok za anodo in za elektrodinamični zvočnik, se ne šteje. Nekatere firme imajo v ceniku navedeno na pr. 6+1, kar pomeni 6-cevni aparat. Pri istosmernom toku se pa vse žarnice štejejo, razen uporabne žarnice, ki jo le nekateri najmodernejši aparati vsebujejo.

2-cevni aparat se malo izdeluje, ker so stroški 3-cevnega le za malenkost višji.

3-cevni aparat je za splošno uporabo največ razširjen. Ker jih tvrdke izdelujejo v velikem številu, so proizvajali stroški razmeroma nizki in cena sprejemljiva. Z dobrim stikom zemlje prejmemo veliko število postaj, z zunanjo anteno pa to število še povečamo. Antena ni neobhodno potrebna. Poraba toka znaša 25-30 vatov.

4-cevni aparat je takorekoč rodbinski aparat za večje prostore. S tem prejmemo tudi bolj oddaljene in šibke postaje. Glas je precej jak, poraba toka cca 40 vatov. Ako želiš kaj ultramodernega, potem poskusi s Super-aparatom, ki je najnovejše delo radiotehnike, ki stremi za tem, da bi 4-cevni isto predvajal kot 6-cevni v pogledu števila postaj in selektivitete.

5-cevni aparat izdeluje le malo tvrdk. Za istosmerni tok se jih dobi večje število različnih znamk.

6-cevni aparat je višek za sedanje razmere na polju radiotehnike. Stik z omrežjem in par m žice, pa prejmemo najbolj oddaljene in najšibkejšje postaje pri ugodnem vremenu. Te vrste aparati imajo skoraj vsi uravnalce glasu in avtomatično izenačenje fadanga. Poraba toka cca 60 vatov, pri ameriškanskih malenkostno več.

Kateri aparat bomo izbrali? Merodajen je prvi stavek tega članka. Ako imamo več pod palcem, bomo na vsak način zahtevali 6-cevni eparat. Kdor pa je v izberi postaj skromen in štedljiv, ta se bo odločil za 3 ali 4-cevnega. Poleg kvalitete glasu moramo pri nakupu paziti na selektiviteto, ker se kaj rado pripeti, da dve ali več postaj obenm slišimo, kar pač ni nobenemu po volji. Razen nakupne cene odločujejo za štedljivega človeka, in sem se železničarji tudi prištevajo, tudi obratni stroški aparata. Ni vseeno, koliko bode moral izdati za žarnice, ko bodo izrab-

ljene! Tudi tukaj je potrebna kalkulacija. Žarnice trajajo normalno 1000 do 2000 ur. Vzemimo srednjo pot, ki je najboljša. Pri 3-urnem dnevnem poslušanju trajajo cevi povprečno 1 in 1/2 leta. Po tem času, oziroma že med tem časom bomo izdali za

3-cevni aparat 1185.— Din

4-cevni „ 1505.— „

6-cevni „ 2115.— „

računajoč moderni aparat s cevmi, zaščitno mrežico, ojačevalko 2 vata izhodne jakosti in cevi na izmenično strujo.

Kakor vidimo, so to lepe svote in skoro bi dvomil, da li ni radio luksus. Pri detektorskem aparatu odpadejo vsi ti stroški, vendar se tega aparata vsak rad odkriža, ker ne more vsaka oseba nositi slušalk stalno ob času predvajanja domače postaje.

Marsikateri bo vprašal, zakaj so cevi tako drage? Kratek odgovor: zato, da več zaslužijo. Proizvajalni stroški so minimalni. V Jugoslaviji so zastopstva inozemnih tvornic v kartelu ter nudijo enotno ceno. Usmerjevalka, ki stane pri nas 265.— Din stane v Avstriji le 14 šilingov, dobe se pa že kvalitetne žarnice po 650 šil. Žarnice, ki se izdelujejo v Nemčiji ali na Holandskem, so pa radi zaščitne carine v Avstriji po isti ceni kot pri nas, vsled česar skuša Avstrija v aparatih, ki se tam proizvajajo, uveljaviti le svoj proizvod. Toliko časa, dokler bodo pri nas žarnice po teh cenah, bo tudi izbira večcevnege aparata otežkočena.

Odločitev, predvajanje. Ako si se odločil za nakup aparata pusti si ga predvajati pri trgovcu. Nato zahtevaj za par dni brezobvezno predvajanje na svojem domu, ker šele tukaj se pokažejo vse slabosti. Pri tej priliki je priporočljivo, da povabiš amaterja, da tudi on pove svoje mišljenje. Ako ti predvajanje ugaja, kupi aparat ter zahtevaj enoletno pisмено garancijo za brezhibno delovanje. Za cevi se itak ne daje garancija.

Z • D • R • A • V • S • T • V • O

M. U. Dr. R. Vidmar

Srce, krvni obtok in kri.

(Konec.)

Iz srca vodi glavna žila, ki se imenuje aorta. Razcepi se v več vej, in sicer gresta dve proti možganom kmalu v začetku. To sta dve zelo nežni žili, ki dovajata možganom obilne krvi, tako da lahko rečemo, da možgani plavajo v njej. Če prekinemo na kakšen način dotok krvi do možgan, pade človek takoj v nezavest. Pri obešanju na pr. dene rabelj obsojencu

vrv okrog vratu, nato jo potegne in človek visi prosto v zraku ter pritiska tako z lasno težo navzdol. Zanka ga stisne močnejše za vrat in s tem pritiska žile, ki gredo v možgane. Človek umre nato vsled pomanjkanja krvi v možganih, ne pa vsled zadušenja. Zgodi se pa, da kmalu po smrti obešenca prične njegovo srce biti, dasi je že zdavno mrtev. To pa radi tega, ker ima srce samo v sebi možnost, da utriplje.

Za temi žilami se pozneje odcepijo še večje žile za rebra, jetra, ledvice in črevesje. Končno se aorta razcepi v dvoje vej, izmed katerih gre vsaka v eno nogo. V vsakem organu se žile cepijo še dalje na vedno manjše žilice in končno v prav majhne in zelo tanke kapilare. Te oddajajo kri vsaki najmanjši stanici in s krvjo tudi hrano in kisik. Ko se hrana in kisik porabi, se zbirajo majhne kapilare zopet skupaj, da odvedejo kisika prosto kri po žilicah in večjih žilah, ki se združijo zopet v eno glavno žilo, zopet nazaj v srce. Tako dobimo sklenjen obtok krvi.

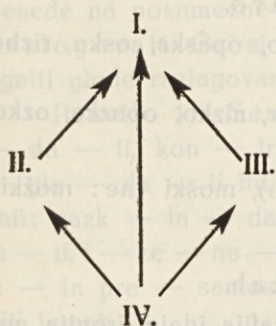
Kaj so žile? Žile so cevke, ki imajo to lastnost, da se širijo in zožujejo. So to elastične tvorbe kot na pr. gumijaste cevi. Žile utripajo, kadar udari srce. Te utripe čutimo na različnih mestih in jih deloma tudi vidimo. Viden je utrip na sencih in na vratu, občutimo pa ga najbolje na roki, nekoliko za zapestjem na tisti strani, kjer je palec. Žila utriplje enakomerno, ritmično, približno 72 krat v minuti pri zdravem odraslem človeku. Čim starejši je človek, tem bolj se čuti močen utrip. Zakaj? Zato, ker deluje srce z izvestnim pritiskom. Dokler so še žile elastične in prožne, ublažijo ta pritisk s tem, da se razširijo. Ko pa poapnijo, in to se dogaja s starostjo, niso več prožne in se ne morejo več tako izdatno širiti in kljubovati pritisku. Če je pritisk močan, tako da počí stena žil, oziroma male žilice, in to se dogaja navadno v možganih, nastane možganska kap. Pri tem se izlije kri po površini možgan, ali pa v njih notranjosti. Kri pritiska na razne centre, ki se nahajajo v možganih in s svojim pritiskom onemogočujejo delovanje ustreznega uda. Če na pr. pritisne tako razlita kri na center za noge, ne more človek gibati noge. Če pritisne na center za roko, odpade delovanje roke, za govor, ne more človek govoriti, čeprav razume vse besede itd. So mogoče najrazličnejše kombinacije.

Po žilah se pretaka kri. Kri ni čista tekočina. Sestavljena je iz belih in rdečih krvnih teles ter sokrvice. V krvi se nahajajo razen tega še razni protistrupi proti različnim boleznim. Kdor je imel enkrat ošpice, se mu te ne povrnejo več, čeprav pride v dotiko s tako bolnim človekom. Ti protistrupi se imenujejo kaj različno: aglutinini, precipitini, bakteriolizini itd. Po krvi sodeč ločimo lahko 4 vrste ljudi. To se pravi, da vsak človek ne sme dati vsakemu človeku kri, sicer bi mu le škodil ne pa koristil, da celo umoril bi ga. Če zaznamujemo te skupine z I., II., III. in IV., tedaj velja:

Skupina I. lahko da kri skupini I., to je samo ob sebi umljivo, sprejme pa lahko kri od vseh ostalih skupin II., III. in IV. Skupina II. da lahko kri sama sebi in skupini I., ne more pa dati krvi skupini III. in IV. Skupina III. da lahko kri sama sebi in skupini I., ne more je pa dati skupini II. in IV.;

sprejme pa lahko kri samo tako kot skupina II. in skupina IV. Skupina IV. pa končno da kri lahko sama sebi in vsem ostalim skupinam, ne more pa od njih sprejeti krvi. Če si ponazorimo shematično te ugotovitve, dobimo sledečo sliko:

Puščice kažejo skupine, kamor se lahko kri drugih skupin oddaja, pri čemer je treba seveda še vedeti, da je povsod obratna smer nemogoča, in da lahko oddaja vsaka skupina kri tudi sebi sami.

Iz naše slike je razvidno, da je skupina I. v splošnem zmožna le sprejemati, skupina IV. pa oddajati. Z oddajo krvi ali transfuzijo je mogoče včasih rešiti življenje bolniku. Na pr. pri hudih izkrvitvah, kot je pri porodu, ali vsled udarca v trebuh, pri želez. nesrečah, če komu vlak nogo odreže itd. Darovalcu se lahko odvzame $\frac{1}{2}$ litra do $\frac{3}{4}$ l, celo 1 liter krvi (kar je pa zelo redko) popolnoma brez vsake škode, ker se mu nadomesti sama v 14 dneh do 3 tednih. Onemu pa, ki jo sprejme, je veliko pomagano s tem, ker je dobil obilno množino krvi nazaj, pri hudih obolenjih pa, ker je dobil novih protistрупov proti boleznim.

J◦Z◦O◦B◦R◦A◦Z◦B◦J

Dr. L. Benko :

Nekaj o slovenskem pravopisu in slovnici.*

Predlogi v, na, iz, z (s).

Raba predlogov **v** in **na** je jasna. Pišemo: grem v Celje, v službo, v sobo; na Dunaj, na progo. Preglavico pa dela nekaterim raba predlogov **iz** in **z (s)**,**) to je predlogov, ki pomenjata povračanje osebe ali reči, ki je šla ali se nahajala v ali **na** kakem kraju. Če grem v kak kraj, potem se vrnem **iz** njega, če grem **na** kak kraj, se pa vrnem **z** njega.

Primeri: šel sem v Celje, prihajam iz Celja; bil sem v službi, vrnil sem se iz službe; stopil sem v sobo, prišel sem iz sobe; odpeljal sem se na Dunaj, vrnil sem se z Dunaja; potoval sem na progo, prišel sem s proge; šel sem na Triglav, prihajam s Triglava i. t. d.

Ne morem torej reči: klobuk mi je padel iz glave (ker ni bil v njej), ampak: padel mi je z glave (ker sem ga imel na glavi). Delavci niso prišli

*) V zaščnji števil. „Zadrugarja“ popravi na str. 57: med primeri za pisavo z l črtaj „svetilka“ in piši „svetilnik“; med primeri za pisavo z lj pa vstavi za besedo sesaljška „svetiljška“.

**) Kedaj nam rabi predlog s mesto predloga z, glej zadnjo razpravo!

iz proge (ker niso bili v progi); prišli so s proge, ker so delali na njej. Spis vzamem iz mize le, če je bil v njej (v predalu), vzamem pa ga z mize, če je ležal na njej.

Razlike med izreko in pisavo.

Izgovarjamo: glatko, glazba, nigdar, niško, opaska, osko, rizba, svadba.

Pisati pa moramo: gladko, glasba, nikdar, nizko, opazka, ozko, risba, svatba.

Posebej pomni, da se piše: Jožko (ne: Joško), moški (ne: možki), papeški (ne: papežki), težki (ne: teški).

Pisava soglasnika j v tujkah.

Pišemo: administracija, arija, avtonomija, biografija, ideja, ironija, materija, milijon, milijarda; pač pa: denunciant, iniciativa, kolacionirati, laik, material, materialen, materializem, ordinariat, orientirati se, perioda, pieteta, premiera, racionalen, racionalizacija, socialen, socializem.

Pisava nekaterih sestavljenk.

Skupaj pišemo: bržkone, čimprej, malodane, malokje, medtem, naprodaj, podnevi, poleti, ponoči, potemtakem, pozimi, semtertja, šele, večidel. Narazen pišemo: dan na dan, medtem ko, po navadi, prav za prav, pred včerajšnjim, razen tega, samo ob sebi, tako rekoč, tako zvani. Posebej pomni, da se pišejo naslonice (krajše oblike zaimkov) skupaj s predlogi: name, nate, pome, pote, zanje, vanje i.t.d.

Dvojne oblike.

Mnogo besed, ki so sestavljene s predlogom iz, pišemo tudi samo z z (s). Tako nastanejo dvojne oblike, ki jih smemo poljubno rabiti, ker so obojne pravilne. Primeri: izboljšati — zboljšati, izbrisati — zbrisati, izbrusiti — zbrusiti, izdelati — zdelati (šolo), izginiti — zginiti, izgotoviti — zgotoviti, izgubiti — zgubiti, izguba — zguba, izkidati — skidati, izklesati — sklesati, izkuhati — skuhati, izkusiti — skusiti, izkušnja — skušnja, izkvariti — skvariti, izmakniti — zmakniti, izmisliti — zmisliti, izneveriti se — zneveriti se, iznova — znova, izprehod — sprehod, izpremeniti — spremeriti, — izpričati — spričati, izprva — sprva, iztrezniti — strezniti, izvedeti — zvedeti, izvršiti — zvršiti itd.

Opomba. Ob teh in sličnih primerih pa moramo paziti, da ne rabimo krajše oblike, ako ima le-ta drugačen pomen kakor daljša. Ne morem na pr. rabiti zjokati se mesto izjokati se, ker pomenja prvo nastop jokanja, drugo pa konec. Mesto izključiti bi bilo sključiti nepravilno, ker sta izključen in sključen dva različna pojma. Podobno bi bila nepravilna raba: zložiti mesto izložiti, strgati mesto iztrgati, zbrati mesto izbrati, zbiti mesto izbiti itd.

Razlagovanje.

Na koncu vrste je treba besede radi pomanjkanja prostora večkrat deliti. Da napravimo to pravilno, moramo vedeti, kako smemo vobče deliti besede na posamezne skupine črk ali zloge, znati je treba torej pravilno razlagovati. Če si zapomniš vsaj troje naslednjih pravil, se boš znal ogniti glede razlagovanja vsaj najbolj pogostim napakam.

Pravilo 1): Sestavljanje besede deli po njih sestavinah: raz — kla — da — ti, kon — tro — li — ra — ti, iz — e — na — či — ti, pre — gle — da — ti itd. Nepravilno bi bilo v teh primerih takole razlagovati: razk — la — da — ti, preg — le — da — ti, kont — ro — li — ra — ti, i — ze — na — či — ti, zato namreč, ker so členi, raz —, kon — iz — in pre — samostojni ter jim ne smeš posameznih črk niti dodajati niti jemati.

Pravilo 2): Skupin **st**, **šč**, **lj** in **nj** ne delimo: me — sto, i — ščem, sodi — šče, zem — lja, da — lje, vo — lja, zna — nje itd.

Opomba. **lj** in **nj** delimo le, če izraža v teh skupinah vsak soglasnik samostojen glas: z žival — jo, sožal — je.

Pravilo 3): Kadar je med dvema samoglasnikoma (a, e, i, o, u,) samo en soglasnik, se le-ta jemlje k naslednjemu zlogu, tako da se končuje prednji zlog na samoglasnik: pe — te — ro, bri — tev, vo — zo vi. — Če pa je med dvema samoglasnikoma več soglasnikov, pa deli besede po izrekljivosti (Breznik).

(Se bo nadaljevalo).

L°E°P°O°S°L°O°V°J°E

. Zorec:

Naši prazniki v luči vraž in praznoverja.

Cvetna nedelja.

Kdor pred cvetno nedeljo hodi bos, ga rada piči kača.

Znamenita je cvetna butara. Napravi se iz leskovih in drenovih šibic. Vanjo se dado bršlin, oljka, brinje, vrbje in leskove mačice in virh. Nekod vrh butare privežejo še orehov in jabolk, po mestih tudi pomaranč. Tako butaro, močno povezano, pastir nese v cerkev k blagoslovu. In večja ko je butara, bolj je imenitna; velikost se ji računa po dolžini.

Po maši zelenje dadó živini, šibine poteknejo na steno v hlevu, oljke mladike ostanejo v hiši kje nad vrati, da bi Bog varoval vse, ki prebivajo v njej, a z brinjem precej pokadijo hišo, da bi blagoslov božji ostal v njej.

Veliki četrtek.

Ta dan je bil med Rimljani posvečen bogu Jovu; odtod mu je sprva tudi cerkev zdela ime „viridis dies Jovis“ (Jovov zeleni dan), pa tudi „dies viridium“.

Po cerkveni (kasnejši) razlagi „dies viridium“ pomeni: zelenih t. j. spokorjenih (grešnikov) dan. Na pepelnično sredo so namreč v stari krščanski dobi iz cerkve izganjali nespokorjene grešnike, veliki četrtek pa je škof spokorjence spet vodil v cerkev.

Ko se veliki teden opravljajo molitve ali večernice in se pred oltarjem da znamenje, zaženo (navadno dečki) pred cerkvijo velik šum in ropot: — drdrajo ali ropotajo, ragljajo z ropotuljkami ali ragljami, češ, da „strašijo“ Boga t. j. posnemajo vpitje judovsko.

Ta dan se nekod med cerkvenim zvonjenjem umivajo, da ne bi bili lišajevi.

Zvonovi gredo v Rim, veliko soboto se vrnejo.

Kdor si veliki četrtek nabere kopriv in jih shrani pod streho, se mu ni bati strele.

Ta dan so nekda v Motniku koprive jedli v kaši.

Veliki petek.

Ta dan je Bog umrl. Vsa zemlja je mrtva, žaluje zaradi Kristusove smrti. Zato se veliki petek ne sme orati ne živine naprezati.

Če veliki petek dežuje, bo leto nerodovitno in bo iz vsake moke dober močnik.

Če je veliki petek dež, ga bo manjkalo vse leto.

Velika noč (velika sobota, velika nedelja).

Ob tem času so pogani praznovali spomladni praznik. Krščanska cerkev ga je izpodrinila z veliko nočjo, ki je nekod pri nas pravijo tudi vuzem, vezem.

Slovanom je božica pomladi bila Vesna, a Germanom Ostara (gl. Ostern!).

Krščanska velika noč se je sprve praznovala obenem z židovskim praznikom „pasah“. V drugem stoletju so jo krstjani slavili v nedeljo. Zaradi hudega spora, ki je nastal med njimi in vzhodnimi kristjani, je cerkveni zbor v Niceji določil l. 325, da se velika noč praznuje prvo nedeljo po (prvem) spomladnem ščipu, a če je ta ščip v nedeljo, naj se praznuje prihodnjo nedeljo. Tako torej velika noč v naši cerkvi ne more biti pred dnem 22. marca in ne po dnevu 25. aprila.

Velika sobota.

V Pokrčah in okolici (Na Koroškem) že v postu posekajo smrečico ali borovec in dobro posušijo. Veliko soboto zakurijo na hrbcu kakega polja in v ogenj z debelim koncem vteknejo $\frac{1}{2}$ sto smrečico, da zagori kakor plamenica. Z njo hodijo po polju samski moški, češ, da iščejo Kristusa.

Staro navado, da se je o spomladnem prazniku kres kresal in se še kreše s kresilom in kremenom, je cerkev obdržala. Vsako veliko soboto se rano ukreše nov ogenj in v cerkvi posveti (novus ignis de lapide excussus).

Gospodinje pošiljajo po novi (velikonočni) ogenj brzopete dečke, ali pa ga cerkovnik raznaša v tleči gobi. Za to dobó v vsaki hiši majhen dar.

S tem ognjem je treba na veliko nedeljo podkuriti. To je obnovev domačega ognja.

Na Kobariškem razne hiše darujejo drva za posvečeni ogenj, ki se kuri pred cerkvijo in ki se mora ukresati.

Štajerski Slovenci verujejo, da se hiši vse leto ni treba bati požara, če se veliko soboto vsaj ôgel posvečenega ognja prinese domov in vrže v peč.

V Motniku se morajo veliko soboto v posvečenem ognju peči kolač in kuhati velikonočne jedi. Če bi ta ogenj ugasnil pred velikonočnim jutrom, je to dokaz zanikrne gospodinje, ki jo bo kmalu zadela kakova nesreča.

Na veliko soboto rano, ko se posvečuje tudi krstna voda, ljudje dobodo nekaj te vode in z njo krope sebe, sobe, hleve itd. Ta voda je ob smrti potrebna. Krope jo okoli bolnika, da hudič ne bi moči imel do njega. Z njo se pokropi tudi živina, ko se prvič privede v hlev.

Ko veliko soboto odvežejo zvonove, mora čiovek, preden odzvonijo, hiteti k tekoči vodi in se umiti, tako bo vse leto varen kuge.

Ko veliko soboto zaslišiš zvonove, se hitro umij; tako se umiješ vseh grehov. In koža ti bo lepa, nobene pege se te ne bodo prijele tisto leto. Dobro je tudi, da se med zvonjenjem vržeš ob tla in malo povaljaš; vse leto te ne bo bolel trebuh.

Veliko soboto popoldne (nekod šele v nedeljo zjutraj) dekleta v cerkev nosijo blagoslovit poln jerbias različnih jedi, med katerimi ne smejo manjkati pirhi (pisanice, pisanke), hren in kolač. Katera pride prva domov, se bo prva omožila tisto leto.

Velika nedelja.

Med štajerskimi Slovenci (gospodarji) hodijo preden vzhaja sonce, veliko nedeljo z družino pred hišo in z obrazom obrnjeni proti sončnemu vzhodu molijo. Pri sv. Jurju v Slov. gor. morajo klečati na golih tleh. Kdor stori to, se ga mrzlica ne prime.

Ta navada je iz poganskih časov, ko so naši predniki še častili sonce

Na Krasu se umivajo z vodo, v kateri so se kuhala jajca, za blagoslov namenjena, in sicer na tešče, da bi jim koža bila zdrava in lepa, gladka in brez lišaja.

Po vseh slovenskih krajih se veliko nedejjo po maši okusi blagoslovljene jedi.

Nekaj blagoslovljenega kruha dadó tudi živini, da bi se bolje redila, in kokošim, da bi pridno nesle.

Izmed blagoslovljenih jedi so najimenitnejše jajca, hren in kolač. Kolač spominja na sonce, ki so ga naši predniki častili. Po krščanski razlagi kolač pomeni trnjevo krono, hren spominja žebļev iz Kristovega križa in jajca (pirhi) so podoba Njegovih krvavih solz.

Beseda pirh (pisanica, pisanka) je iz poganske dobe in pomeni nekaj rdečega; pisanica, pisanka znači baš pisano jajce, t. j. različno pobarvano. Zakaj stara beseda pisati pomeni „živopisati“ t. j. slikati. V Soški dolini pravijo o sadju, ko začne dobivati rdečo barvo, da se že piše, na pr. češnje se pišejo.

Jajčne lupine nekod sežigajo v peči, drugod jih potresajo okoli hiš in drugih poslopij, da kače ne morejo bliže. Na Kozjaku pri Mariboru jih dadó kokošim, da bolj pridno nesó.

Drobtine velikonočnega kruha se trosijo na polje, da pšenica bolje stori.

Kosti posvečenega mesa vtlkajo za streho, da ne trešči, ali pa jih stori. ob hudi uri devajo v ogenj.

Belokranjci jih vtlkajo v streho, potlej na ogenj; vžgane stolčejo v prah ali, ker je mozeg v njih, v mazilo, s katerim si mažejo kosti, če jih bolijo. V Motniku jih podorjejo ob setvi prosa.

Ta kost se na Metliškem ne sme rezati, svinje bi cvilile v hlevu. In ne smeš je dati psu, posvečena je, greh bi bil.

Kdor veliko noč hodi bos, ga rada piči kača: a kdor že pred veliko nočjo hodi bos, ga kača ne piči.

Sveti Jurij.

Sv. Jurij, iz Kapadocije v Aziji doma, bivši vitez, slovi po vsem krščanskem svetu, častita ga katoliška in pravoslavna cerkev.

Znana je legenda, kako je ta svetnik končal strahovitega zmaja in otel kraljično. Zato ga imenujejo fudi krščanskega Perzeja (Perseus). A kristjani so začeli bajeslovno junaštvo tega poganskega junaka nekoliko drugače pritkati svojemu vitezmu. Pred dvanajstim vekom je namreč ona legenda o sv. Juriju bila še čisto neznana, na njegovih podobah še ni bilo tiste pošasti; tudi ne belega konja.

Štajerske gospodinje ta dan rano zjutraj trobijo v rogove, da bi odgnale čarovnice. Pastirji pokajo z biči, da bi takisto prepodili čarovnice, ki prav rano po rosi vlačijo ruho, če je že rosa. Pri katerem gospodarju vlačijo ruho, pri tistem imajo vse leto hasek od krav, čeprav molzejo le svojo lastno kravo.

Med koroškimi Slovenci na Zili zvečer pred sv. Jurijem dečki po vasi vabijo s kozjimi rogovi in zvončkļjajo s kravjimi zvonci, a eden izmed njih s palico udari na vsaka hišna vrata in pravi:

„Sveti Jurij potrka na duri,
eno hlačo hlačnico
ima zeleno, eno rumeno.“

In ko vse živo v hiši priporoči Bogu, zmolijo dečki očenaš in zdravo Marijo, gospodinja jih pa obdaruje z jajci in zabelo.

Tudi po Štajerskem in Dolenjskem je podobna šega.

Okoli Krškega, Kostanjevice in Trebnjega hodijo ta večer pevci po vaseh in pojo pesmi o sv. Juriju. Pri vsaki hiši dobodo jajec in vina. Če se kdo obotavlja z darom, mu zapojejo pripevek:

„Mati že po lojtrci lezejo,
nam gvišno špeha režejo;
oče že s ključem rožljajo,
nam gotovo vinca dajo.“

Tudi Beli Kranjci hodijo „popevat“, pa le tačas, ko je že kaj zelenja. Več dečkov z zelenjem ovije kakega dečka in ga vodi od hiše do hiše, češ, „Jurija vodijo“. In pojo:

„Došel je došel zeleni Juraj,
donesel je pedenj dugo travico,
lakat dugo mladico.“

Pi vsaki hiši dobodo kaj v dar: denarja, jajec itd. Po vsej Sloveniji pastirji ta dan kaj radi ženo na pašo, tam vpletajo z zelenjem sebe in živino in prepevajo o sv. Juriju. V Ljutomeru opletajo samo krave in pojo:

„Hodi, hodi, sv. Jurij,
'no po svetu tak' zakuri,
ka (: da) se vneme zemlje koža,
zima nam se že prevnoža (: gnusi).“

Izmed vseh Slovencev imajo Beli Kranjci in zlasti Štajerci največ vraž o sv. Juriju.

O sv. Juriju ujemi prvega rumenega metulja in ga daj snesti kravam pa bodo imele dosti in dobrega mleka.

Kdor pred sv. Jurijem dobi gada ali modrasa, mu izpuli jezik in ga da v precep, bo prekosil vsakogar.

Kdor pred sv. Jurijem vidi kačo, bo pridea in skrben; kdor vidi prej slepca, bo malomaren in len.

Vseh drugih vraž ne bom navajal, preveč jih je; tudi srbskih šeg ne bom popisoval, še več jih je. Vsi nam pa kažejo, da se v tej dobi pri vseh južnih Slovanih, a tudi pri drugih Slovanih, še zdaj praznuje stari spomladni praznik, ko mlada Vesna (božica pomladi) premaga Morano (smrt, mrtvičnost zemlje, — zimo).

Maksim Gorkij:

Na postaji.

(Prevel Rad. Peterlin-Petruška — Nadaljevanje.)

— Da, govoril sem torej o Arini . . . — se spomni Matvjej Jegorovič. — Čudna ženska je to, nenavadna, gledam jo in kar verjeti ne morem. Kakor da bi jo nekaj pobilo na tla, ne smeje se, ne poje, govori malo . . .

kakor kakšna klada je! Med tem je pa zelo dobra delavka in, veste, tako se ukvarja z Leljo in tako pozorna je na otroka . . .

Govori tiho, ker noče, da bi Arina skozi okno slišala njegove besede. Dobro ve, da se ne smejo hvaliti posli, če nočeš, da bi se prevzeli. Žena pomenljivo nagubanči čelo ter mu seže v besedo :

— To pa kar nehaj . . . ti ne veš vsega o nji.

— Ljubezni sem

sužnja in mrem

v borbi s teboj,

o, demon moj! —

poje tiho in v recitativu Nikolaj Petrovič in udarja takt z žlico po mizi. Smehlja se.

— Kaj, kaj hočeta s tem? Ona . . . ne, ne, gotovo se oba lažeta!

In Matvjej Jegorovič se glasno zakrohota. Lica se mu tresejo, s čela mu pa hitro teko znojne kapljice.

— V tem ni čisto nič smešnega! — ga ustavi žena. — Prvič mora paziti na otroka; drugič pa, le kruh poglej, kakšen je! Kisel in ves zažgan. Pa zakaj?

— Da — a, kruh res ni dober . . . Treba ji bo dopovedati! No, pri Bogu! tega bi pa jaz ne pričakoval! Saj je kakor testo! Ah, vrag jo vzemi! Toda on, kdo je pa on? Lukaška? — To se bom nasmejal nad starim zlodejem! Ali je pa morebiti Jagodka? A—a, ti brita brada!

— Gomozov . . . — reče kratko Nikolaj Petrovič.

— Res? Tako preudaren kmet? Pojdita no . . . Če si nista izmislila tega sama, a?

Matvejeja Jegoroviča zanima ta smešna zgodba zelo. Zdaj se krohota do solz, zdaj zopet govori resno o potrebi, dati zaljubljenca strog ukor, potem si predstavlja nežne pogovore med njima in se zopet oglušuje krohota.

Nazadnje je pa tega smeha že preveč. Tedaj naredi Nikolaj Petrovič strog obraz, Sofja Ivanovna pa ostro ustavi moža.

— Ah, hudič! No, to se bom še nasmejal nad njimi. Prav zanimiva je vsa ta stvar . . . noče odnehati Matvjej Jegorovič.

Pride Luka in sporoči:

— Telegraph tolče . . .

— Že grem. Pojdi in daj signal za vlak številka 42.

Kmalu nato gre s pomočnikom na postajo, kjer udarja Luka drobno na zvonec signal. Nikolaj Petrovič sede k aparatu in vpraša sosednjo postajo: „ali lahko odpravim vlak št. 42?“, njegov načelnik pa hodi po pisarni gori in doli, se smehlja in govori.

— Pa vseeno se bova malo ponorčevala iz njih, kajonov . . . že radi dolgega časa, se bomo saj malo posmejali . . .

— To je dopustno . . . se soglašata Nikolaj Petrovič in vrti ključ od aparata.

Ve namreč, da se mora filozof izražati kratko, lakonično . . .

Kmalu se jima je nudila prilika nasmejati se.

Neke noči je prišel Gomozov k Arini v klet, kjer si je napravila na njegovo povelje in z dovoljenjem načelnice postelj sredi različne domače ropotije. Tu je bilo vlažno in hladno, a polomljeni stoli, kadi, deske in druga šara so dobile v temi vedno tako strašne oblike, da je bilo Arini, kadar je bila med njimi sama, tako groza, da ni skoraj nič spala, temveč z odprtimi očmi ležala na snopih slame in šepetala zase vse molitvice, kar jih je le znala.

Gomozov je prišel, se nekaj časa zabaval z deklo, potem je pa zaspal. Toda kmalu ga je Arina zbudila šepetaje razburjeno:

— Timofej Petrovič! Timofej Petrovič!

— Nu? je vprašal v spanju Gomozov.

— Zaprli so naju . . .

— Kako to? je vprašal on in skočil pckonci.

— Prišli so sem in . . . s ključavnico . . .

— Lažeš! . . . je zašepetal prestrašeno in jezno ter jo pahnil od sebe.

— Poglej sam, — je rekla ponižno.

Vstal je in zadevaje ob vsako stvar na poti stopil k vratom, butnil vanje, pomolčal malo in nato mračno dejal:

— To je storil vojak . . .

Za vratmi se je razdal zmagoslaven hohot.

— Izpusti me! je zaprosil gromko Gomozov.

— Kaj? se je oglasil vojak.

— Izpusti me vendar . . .

— Zjutraj vaju bomo izpustili. — je rekel vojak ter odšel.

— Saj imam vendar službo, hudič! — je jezno in proseče kriknil

Gomozov.

— Bom že jaz namesto tebe opravil . . . le mirno sedi, da veš . . .

In vojak je odšel.

— Ah, ti pes ti! — je zašepetal kretničar potrto. — Le čakaj . . . zapirati me pa vseeno nimaš pravice . . . Saj je načelnik tu . . . kako mu boš pa odgovoril? Pa te bo vprašal — kje je Gomozov — a? No, vidiš, kaj mu boš rekel na to? . . .

— Pojdi no, saj to mu je najbrž zapovedal načelnik sam — je rekla Arina tiho in brezupno.

— Načelnik? — je vprašal ves preplašen Gomozov. — Kaj mu je pa treba tega? —

Umolknil je za trenotek, nato ji je pa zakričal:

— Lažeš!

Odgovorila mu je s težkim vzdihom.

— Kaj bo neki iz tega? — je vprašal kretničar in sedel na kad pri vratih. — Kakšna sramota je to zame! A vsega si kriva ti, vražja pokveka, samo ti! . . . u—u.

Stisnil je pest in požugal proti oni strani, odkoder je prihajal zvok njenega dihanja. Ona je pa molčala.

Obdajala jih je vlažna tema, tema, prepojena z duhom kislega zelja, plesnobe in še nečesa ostrega, ki te je ščegetalo v nosu. Skozi špranje v vratih so prihajali trakovi lunine svetlobe. Zunaj je bobnel tovorni vlak, ki je odhajal s postaje.

— Kaj pa molčiš, copernica? — je spregovoril Gomozov zlobno in prezirljivo. — Kaj naj počnem zdaj? Napravila si mi sitnosti, zdaj pa molčiš? Pomisli, kaj nama je storiti? Kam naj se skrijem od sramote? Ah, ti moj Bog in gospod!

— Prosila jih bom odpuščanja. — je rekla tiho Arina

— No?

— Mogoče nama odpuste . . .

— Toda, kaj bom pa imel od tega jaz? No, dobro, tebi odpuste, kaj pa potem? Sramota ostane vendar na meni, ali ne? Nad menoj se bodo smejali . . .

Umolknil je, a kmalu jo je začel zopet zmerjati in psovati. Čas je pa tekel tako neznansko počasi. Nazadnje ga je ženska zaprosila s tresočim se glasom:

— Odpusti mi, Timofej Petrovič!

— S kolom po buči, če hočeš, ti odpustim — je zarjovel nanjo.

In zopet je nastopil molk, mračen in težak, poln tope bolečine in zlobe za oba, ki sta bila zaklenjena v tej temoti.

— O moj Bog, da bi bilo že svetlo! — je otožno vzdihnila Arina.

— Molči! . . . Jaz ti bom že posvetil . . . ji je zagrozil Gomozov in jo zašel znova obsipavati s težkimi očitki. Temu je zopet sledila muka tišine in molka. Okrutnost časa je pa z bližajočim se razsvetlom vedno bolj in bolj rasla, kakor da bi se vsaka minuta obotavljala izginiti ter se rada naslajala nad smešnim, sramotnim in težkim položajem teh dveh človekov.

Gomozov je nazadnje zadremal, zbudil ga je klic petelina poleg kleti.

— Hej, ti . . . čarovnica! Ali spiš? — je vprašal zamolklo.

— Ne! — je odgovorila Arina in težko vzdihnila.

— Pa bi zaspala! — ji je ironično svetoval kretničar. — Eh, ti . . .

— Timofej Petrovič! — je skoraj cvileče kriknila Arina. — Nikar se ne jezi name! Imej usmiljenje z menoj! Pri Jezusu Kristusu te prosim — usmili se me! Saj veš, da sem tako sama in zapuščena! In ti si . . . dragi moj — ti si mi . . .

— Ne tuli, da se ti ne bodo smejali! — je strogo prekinil Gomozov histerični šepet ženske, ki ga je nekoliko omehčal. — Molči vendar . . . če te je kaznoval Bog . . .!

In zopet sta molče čakala vsake naslednje minute. Toda minute so tekle, ne da bi jim kaj prinesle. No, nazadnje so se vendar zablížčali skozi špranje vrat solnčni žarki in z žarečimi nitkami prerezali temo v kleti. Kmalu so se začuli okrog kleti koraki. Nekdo je prišel k vratom, postal nekoliko in se zopet oddaljil.

— Mučitelj! — je zagodrnjal Gomozov in pljunil. Nato zopet molčeče in napeto pričakovanje.

— Usmili se nas, o Gospod! . . . je zašepetala Arina.

Ali se ne kradejo od zunaj tiho h kleti? . . . Ključavnica zarožlja in strogi načelnikov glas zadoni. —

— Gomozov! Vzemi Arino za roko in pridi venkaj, ala, hitro! . . .

— Pojdi! — je rekel polglasno Gomozov. Arina je pristopila in se s sklonjeno glavo postavila vštric njega.

Vrata so se odprla, pred njimi je stal postajenačelnik, se jima poklonil ter dejal:

(Konec prihodnjic.)

IŽ ZADRUGNIH REVJI

Žena i zadrugarstvo, spisal prof. dr. V. Totomianz, ponatis iz „Zadrugarstva“, Beograd 1932. — Poznani in priznani zadrugni pisatelj, prof. Totomianz, obravnava v tej svoji razpravi o vlogi, ki jo je imela žena na polju narodnega gospodarstva v prošlosti in sedanjosti. V prvih početkih človeške družbe je slonel pretežni del domačega gospodarstva, proizvodnje in potrošnje na ramenih žene. Srednji vek ji je odkazal sicer mnogo drugih nalog, vendar se je udejstvovala žena še vedno v ožjem okviru domačije. V današnji dobi, v dobi kapitalizma, tehnike in industrije, pa se je njen položaj v bistvu spremenil. Statistika nas uči, da se žena vedno bolj oddaljuje od svojih prirodnih in njej primernih nalog, da je prisiljena iskati si novih poklicev in virov obstoja in zaslužka. To je deloma razumljivo. Saj je znano dejstvo, da presega število ženskih zemljanov dokaj ono moških. Zdi se torej, da je nemogoče, da bi opravljala žena izključno poklic žene, matere in gospodinje, ali vsaj slednje. Toda vodstvo domačega gospodarstva, zlasti potrošnje bo ostalo slej kot prej v ženinih rokah. Dr Wigosinsky (Gospodinja in narodno gospodarstvo) je celo izračunal, da upravlja v Nemčiji 60% celokupnega narodnega premoženja — žena. Spričo prevažne naloge, ki jo ima torej žena v gospodarskem življenju, moramo v resnici obžalovati, da niso gospodinje še dovolj zadrugno organizirane in so v svojem delovnem področju še vedno preveč odvisne od privatne trgovine. Žena se mora udejstvovati v nabavljajnih zadrugah, ki niso nič drugega kot razširjeno domače gospodarstvo. Sodelovanje na zadrugnem polju je za ženo uprav idealna naloga. Ne odvrača je od družinskega življenja in vzgoje otrok, kakor to premnogokrat zahteva njeno udejstvovanje na političnem polju, v ostalih poklicih in organizacijah.

Zena se često imenuje minister notranjih del ali minister financ. Zares pravi minister financ bo postala žena takrat, ko bo umela spojiti malo domače gospodarstvo z velikim združnim.

Zadruharstvo. glasnik Saveza nab. zadrug, štev 1/33. Nikola Jarak iz Sarajeva prinaša članek o razvoju in organizaciji svetovnega združnega tiska. Priobčujemo nekaj zanimivih podatkov:

Na Angleškem nahajamo prve početke združnega časopisja. (The Economist — 1821 l. „The Brighton Cooperator“ — 1828 l.). Po nastopu roždalskih pionirjev (1844) zaznamujemo pričetek dobe modernega združnega pokreta in s tem tudi impozanten razvoj združnega časopisja. Danes ima Angleška 650 združnih časopisov v nakladi ca 2,000.000 izvodov.

Nemčija je glede naklade združnih listov na prvem mestu „Blätter für Genossenschaftswesen“, ki jih je ustanovil l. 1854 H. Schulze — Delitzsch, so na celem svetu najstarejši združni list, ki izhaja še danes. „Konsumgenossenschaftliches Volksblatt“ glasilo Centralne zveze nemških nabavljalnih zadrug, izhaja 14 dnevno v 1,550.000 izvodih! Najboljši družinski združni list pa je „Genossenschaftsfamilie“, ki izhaja v Kölnu vsakih 14 dni v 260.000 izvodih.

Francoska izdaja skupaj 360.000 izvodov združnih listov. Največji je „Le Coopérateur de France“ v tedenski nakladi 316.000.

Sovjetska Rusija. Točnih podatkov ni, računamo pa lahko, da je združno časopisje te dežele najmanj na drugem mestu, da sledi torej takoj za Nemčijo.

Tudi na Švedskem je združni tisk zelo razvit. Največjo naklado ima „Konsumentbladet“ (360.000 izvodov).

Čehoslovaška izdaja organ „Zemledské družstveny listy“ v 150.000, „Naš razvoj“, glasilo nab. zadrug, pa v 170.000 izvodih.

Združni vestnik, glasilo Zveze slovenskih zadrug, štev. 12/32 prinaša zanimive številke o jugoslovanskem in slovenskem združništvu. Naj bodo nekatere navedene!

Premožensko slanje zadrug v celi naši državi je znašalo za l. 1931 Din 3,577.626.735'74, od tega je odpadlo na Slovenijo Din, 2,066.915.868'60. Dobiček je znašal za celo državo Din 44,335.075'52, od tega je odpadlo na Slovenijo Din 12,041'848'48!

V 1. štev. letošnjega leta priobčuje isti list med drugim prof. Vebrovo razpravo (zadnje poglavje) „O združnem in zasebnem ter javnem imetju“, kot ponatis iz našega „Zadruharja“ — dokaz, da je vzbudila ta razprava odličnega našega profesorja tudi drugod pozornost!

Željezničarski združni vjestnik, glasilo konsumne zadruge uslužbencev državnih železnic v Zagrebu, razpravlja v 1. štev. t. l. o napadih

slov. trgovstva na konsumno združništvo, se priključuje odporu, ki smo ga morali pokazati in utemeljiti v 11. številu lanskega „Zadruharja“ in priobčuje tudi resolucijo, ki je bila sklenjena glede tega vprašanja 23. oktobra v Ljubljani.

Narodni gospodar, glasilo Zadrugne zveze v Ljubljani, številka 1/33, obravnava zakone za varstvo kmeta, uredbo o ureditvi izplačil vlog pri dežavnih zavodih in stališče združništva k tej uredbi, pomen preferencialnih carin za naše gospodarstvo ter zaščito dolžnikov.

Zadružna svijest, glasilo za unapredjenje poljoprivrede i zadrugarstva. Zanimala bi nas biografija, ki jo priobčuje ta list v številki 11-12/32. o prof. Totomianzu. Samo nekaj podatkov o tem pomembnem možu naj izve za sedaj tudi naše čitateljstvo. Upamo, da bomo g. profesorja videli kedar tudi v naši sredi in tedaj se hočemo podrobneje baviti z njegovim življenjepisom in delom.

Prof. dr. Totomianz Vahen se je rodil 3. februarja 1875 v Astrahanu na Ruskem. Njegov oče je bil Armenec iz Tiflisa, po poklicu učitelj, mati mu je bila Nemka z izdatno primesjo poljske krvi. L. 1894 je šel T. v Švico, kjer je studiral nacionalno ekonomijo, filozofijo in zgodovino. Za združništvo se je začel zanimati ob predavanjih H. Geschwinda, prof. W. Sombarta in drugih. Oktobra l. 1896 se je preselil T. v Berlin, kjer je poslušal glasovite profesorje nacionalne ekonomije in filozofije. L. 1898 je absolviral svoje studije v Bruselju, pa je obiskoval na tamošnji univerzi še predavanja o združništvu. Nato je odšel v Pariz, da izpopolni v tem pogledu svoje študije. L. 1899 se je vrnil v Rusijo, v Petrograd. V istem letu je napisal znameniti članek „Moč združništva“, ki je vzdudil veliko pozornost. Kasneje (od l. 1903) je sodeloval pri „Zvezi konsumentov“ v Moskvi. Od tega časa dalje je žel Totomianz pravo slavje na polju združne ideologije. Toda tudi njemu ni bila prihranjena borba s političnim strankarstvom, tem največjim škodljivcem čiste združne ideje. Po vojni se je podal T. v inozemstvo, kjer je moral iskati zdravniške pomoči za svojo očesno bolezen. Mudil se je v Rimu, Berlinu, nakar se je začasno povrnil v Tiflis, rojstno mesto svojega očeta. L. 1922 se je odzval povabilu iz Prage, kjer so bili osnovali ruski emigranti združni institut. Ko je čehoslovaška vlada prenehala podpirati to akcijo (1925), se je preselil v Berlin, kjer mu je preskrbel njegov prijatelj prof. Sombart predavanja na trgovski visoki šoli. Od tega časa živi stalno v Berlinu.

Z. A. N. A. Š. E. M. A. L. E

Črkovnica.

(L. R.)

Kojb ear ljsio hlmendoegj, oe zjau pdoev.

Kombinacijska uganka.

(L. R.)

Iz črk: A,A,A,A,A,E,E,E,E,G,G,J,J,L,L,P,P,T,Z,Z, napravi stavek, ki se bo čital od spredaj in zadaj enako!

Dopolnitev.

(L. R.)

. . o . .
 . . j . .
 . . o . .
 . . a . .
 . . i . .
 . . t . .
 . . i . .
 . . o . .
 . . p . .

Sledeče črkovne pare vstavi na mesto pik, da dobiš pregovor: ag, ar, dv, eg, eg, ga, id, it, kd, na, nj, rs, sa, si, st, ud, ve, vo.

Rešitev ugank v 2. številki „Zadrugarja“.

- 1) Za februar: Poslušajte nas gladnih ptic, usmilite se premrlih ptic!
 Ko vesna se ogrne cveljem, vse vrnemo vam s svojim peljem.
- 2) Operni repertoar: Parma „Ksenija“.
- 3) Crkvena skrivalica „Zbor“: Kar je graje vredno ne hvali, da te ne bodo hinavca zvali.

Prejeli smo 32 pravih rešitev. Za nagrado so bili izžrebani: Jug Milka, Novo mesto; Zakrajšek Jožef, Glince c. X. Šušteršič Reginka, Moste pri Ljubljani; Gerbec Joža, Straža-Toplice; Jager Marja, Ljubljana; Šporn Herman, Maribor; Podboj Tatjana, Ljubljana; Vitez Karl, Maribor; Živic Zorko, Ljubljana; Jarec Miran, Novo mesto.

Vsebinska: Predredno skupščina Nabavljalne zadruga (str. 65). — Občni zbor Podpornega društva železničarjev v Ljubljani (str. 67). — Izredna skupščina Nab. zadruga (str. 67). — Čegav je dobiček? (str. 68). — Sovjetsko gospodarstvo (str. 70). — Čebelarstvo (str. 73). — I. redna skupščina Perutinarske selekcijske zadruga (str. 74). — Priporombe h krojni poli (str. 75). — Navodilo za nakup radioaparata (str. 79). — Srce, krvni oblok in kri (str. 81). — Nekaj o slovenskem pravopisu in slovnici (str. 83). — Naši prazniki v luči vraž in praznoverja (str. 85). — Na postaji (str. 89). — Iz zadrughnih revij (str. 93). — Za naše male (str. 96).

„Zadrugar“ izhaja mesečno 20tega in stane celoletno 24 Din, posamezna številka 5 Din. Naroča in reklamira se pri upravnem odboru N. Z. U. D. Ž., Ljubljana, Masarykova cesta, kamor se pošiljajo tudi dopisi. — Odgovorni urednik: Dr. Benko Leopold, Kolo-dvorska ulica 39. — Tiskarna „Sava“ d. d. v Kranju. (Odgovarja Nikola Stokanović, Kranj.)

Dr. Oetkerjevi praški za puding.

	Din		Din
Vanilijin prašek	zav. 2:50	Vanilijeva krema	3.—
Malinovi „	„ 2:50	Čokoladna „	3:50
Citronin „	„ 2:50	Božanska jed	5.—
Mandeljevi „	„ 2:50	Zmes za šartelj	12.—
Čokoladni „	„ 2:80	Pripomoček za vkuhanje	2.—
Makronin „	„ 4:20	Pecilni prašek	1.—
Čokoladne jedi	4:20	Vanilijin sladkor	1.—
Rdeči zdrob	3:50	Rumenilo	1.—

VABILO

na IV. redni letni občni zbor Kreditne zadruga uslužb. Drž. žel.
r. z. z o. z. v Mariboru,

ki se bo vršil v nedeljo, dne 2. aprila 1933. ob 9. uri v društvenem lokalu
U. J. N. Ž. B. podružnice Maribor v Narodnem domu.

Dnevni red:

1. Konstituiranje občnega zbora,
2. Poročilo upravnega in nadzornega odbora.
3. Čitanje revizijskega poročila in dopis Saveza o izvršeni reviziji.
4. Odobritev računskega zaključka in razdelitev čistega dobička.
5. Sklepanje o razrešitvi upravnega odbora.
6. Volitve
  - a) treh članov upravnega odbora in treh namestnikov
  - b) dveh članov nadzornega odbora in dveh namestnikov.
7. a) Določitev najvišjega zneska, do katerega sme upravni odbor zadrugo zadolžiti
  - b) Določitev najvišjega zneska posojil, ki jih sme dobiti poedini zadrugar in najvišjega zneska za sprejemanje hranilnih vlog.
8. Slučajnosti.

Opomba: Ako občni zbor ob določeni uri ne bi bil sklepčen, se bo vršil v smislu čl. 35 pravil pol ure pozneje nov občni zbor v istih prostorih in z istim dnevnim redom ter sklepal ob vsakem številu prisotnih članov.

V Mariboru, dne 13. marca 1933.

ODBOR.

V a b i l o

na

XI. redno letno skupščino

delegatov Nabavljalne zadruga
usl. drž. železnic v Ljubljani
r. z. z o. z.

ki se bo vršila:

v Ljubljani, v nedeljo dne 9. aprila 1933. ob 8 uri dopoldne v prostorih
kina Ljubljanski Dvor, Kolodvorska ulica.

Dnevni red:

- 1) Konstituiranje skupščine.
- 2) Poročilo upravnega in nadzornega odbora o poslovanju zadruga
v letu 1932.
- 3) Odobritev računskega zaključka.
- 4) Razrešnica upravnemu in nadzornemu odboru.
- 5) Sklepanje o razdelitvi čistega dobička.
- 6) Dopolnilna volitev članov upravnega in nadzornega odbora ter
volitev namestnikov obeh odborov.
- 7) Določitev zneska, do katerega se sme zadruga po čl. 42 združnih
pravil zadolžiti
- 8) Sklepanje o izpremembi združnih pravil čl. 23 po predlogu vo-
lišča Maribor.
- 9) Odobritev pravilnika po čl. 31 združnih pravil.
- 10) Odobritev pravilnika po čl. 50 združnih pravil.
- 11) Predlogi.
- 12) Slučajnosti.

Opomba: V slučaju, da skupščina ob določeni uri ne bi bila sklepčna,
se bo vršila pol ure pozneje z istim dnevnim redom nova skupščina, ki
bo sklepala ob vsakem številu prisotnih delegatov (Čl. 35 združnih pravil).
Skupščino tvorijo delegati (čl. 31 združnih pravil). Člani zadrugarji imajo
pravico udeležbe in sodelovanja na skupščini, toda brez glasovalne pravice.
Člani se morajo pri vstopu izkazati s člansko izkaznico zadruga.

V Ljubljani, 20. marca 1933.

Za upravni odbor:

Kobal Albert, s. r.
t. č. tajnik

Punčuh Mirko, s. r.
t. č. predsednik

Poročilo upravnega odbora.

Zadrugetarji!

Stopamo pred Vas v času, ko se vsepovsodi in vedno več govori o zadrugeti in zadrugetništvu, ker si poedinec ne more več sam pomagati, v času, ko pritiska gospodarska kriza vedno bolj in bolj in še ni nikakega izgleda, da bi se obrnilo na bolje.

Gospodarska kriza, ki se je začela že v letu 1929 in se jasno očitovala v brezposelnosti in padanju kupne moči konzumenta v industrijskih državah, je povzročila, da so začeli v inozemstvu manje kupovati od nas, posebno živine, sadja, lesa, mlečnih izdelkov. Vedno manje je prihajal denar k nam, odhajal pa je v poravnavo raznih državnih dolgov in kot plačilo za nabavljene potrebne industrijske proizvode. Padale so cene tako kmetijskim kakor tudi industrijskim proizvodom. Narod je obubožaval, kmet je vedno manj prodajal, železnica vedno manj prevažala in tako je bilo že ob koncu leta 1931 jasno, da gremo težkim časom nasproti.

Aprila 1932 so nam občutno znižali naše prejemke in začele so se redukcije osobja. Obtok denarja in blaga se je od tega trenutka prav občutno zmanjšal tudi pri železničarju. Nabavljajna zadruga je takoj občutila padec kupne moči našega članstva. Morala je izvršiti radikalne ukrepe, da je stavila svojemu blagu take cene, katere je članstvo zmoglo, in da je režiyo spravila v pravilno razmerje s prodajo.

Kdor gleda po bilanci same številke, bi rekel, da smo nazadovali po prometu, da ni takega dobička, da ni pristopalo članstvo več v taki meri kot prejšnja leta. Nazadovali smo res v številkah, točno od aprila 1932 najprej, ko so se železničarjem občutno znižali prejemki. Vsakdo se je moral omejiti na mah v svojih izdatkih. Naša naloga je bila izredno težka, ker smo morali paziti, da se trenutno članstvo ne prezadolži. Tudi znane redukcije ob istem času so vplivale na naš promet. Nazadovali smo na zunaj tudi, odkar smo uvedli akcijo za kupovanje za gotovino. To pa ni notranje nazadovanje, temveč velik napredek. Vidimo, kako in kaj kupuje družina, ki je bila vajena jemati preje na kredit, kaj si je vse izbirala in vzela brez pomislekov in kako danes računa in si premišlja, da ne vzame več kakor ima gotovine. Zadruga ima zato res manje prometa, toda naš član ima svojo bilanco urejeno, rešil se je dolga in ga ne dela več kljub manjši plači. Promet je res padel posebno v predmetih, ki se jih da pogrešati. Naše članstvo pa je napredovalo in to je naš namen!

Ker kupuje članstvo sedaj v znatnejši meri za gotovino, ima tudi zadruga na razpolago več gotovine ter je lahko srečno izrabila položaj in likvidni denar v prid celokupnega članstva. Če bi bili naši železničarji bolj zavedni, da bi znali koncentrirati svoj denar v svojih ustanovah, mesto da so ga zaupali drugim, bi bil uspeh lahko še večji in sicer za prav znatne svote.

Širekelj. V tečaju so uživale gojenke praktičen pouk v najvažnejših predmetih gospodinjstva, t. j. iz živiloznanstva, zdravstva, serviranja, kuhanja, perutninarstva, zelenjadarstva, krojnega risanja, šivanja in likanja.

Ukovina za gojenko je bila minimalna; znašala je le Din. 150. — mesečno, s katero seveda niso bili pokrili vsi stroški tečaja in jih je deloma prevzela naša zadruga. Smelo smemo trditi, da je denar, ki ga polaga naša zadruga v te tečaje za gospodinjstvo vzgojo naših žena in deklet, dobro naložen, ker mora prava gospodinjstva izobrazba naših žena mnogo pripomoči k ublažitvi težkih gospodarskih razmer, k sreči posamezne družine, našega stanu in naroda v celoti. Zato pa posveča tudi naša prosvetna oblast veliko pažnjo na te tečaje, jih stalno nadzira in vsestransko podpira.

Članom, ki so zašli vsled razmer, bolezni itd. v težek gospodarski položaj, je upravni odbor po zaslišanju delegatov pomagal s podporami iz podpornega fonda.

Enako kot v preteklih letih je Nabavljalna zadruga podpirala stalno razne kulturne železničarske ustanove.

Skupno je bilo izplačanih v letu 1932 iz podpornega fonda Din. 130.000.— podpor članom, Din. 50.000.— pa železničarskim ustanovam. — Razen tega se je izplačalo iz režije še Din 39.520'65 za razne podpore in prispevke h prehranjevalnim akcijam za brezposelne in slično.

Trgovsko poslovanje.

Koncem leta 1932 se je ustavil oni proces, ki nam je delal v zadnjih letih toliko skrbi in je naravno povzročil včasih dosti kritike, posebno v samem odboru. Par let sem so padale cene v manufakturi. Če si kupil manjšo količino blaga, si dobil neugodnejšo ceno in so nam nekateri svetovali, naj kupujemo za pol leta; če si kupil res za daljšo dobo, pa je cena padla čez par mesecev in je prinesla konkurenca cenejše blago, tako da si moral sam znižavati dosti preko onega popusta, ki si ga dobil pri večjem odjemu. Kdor ni bil dobro fundiran, tega je v letu 1932 pobralo. Naša zadruga je prestala dobro to leto preizkušnje. Odpisati in znižati cen ji ni bilo treba v višji meri kot se normalno odpisuje. Radi padca naše valute se podražujejo cene sirovinam in s tem tudi blago, vendar naša zadruga ni nikjer povišala cene za prej nabavljeno blago, temveč je prodajala po dosti nižjih cenah kot v letu 1931. Promet ni narasel po denarju, pač pa je narasel po množini. Posebno cenejše blago se je prodajalo v veliki meri. Da pa smo postoječe zaloge vobče mogli pravilno prodajati, smo bili primorani razširiti naše prostore. Posrečilo se nam je, ustvarili ugoden provizorij za našo manufakturo. Pridobili smo nove svetlejšje prostore tako, da lahko pokažemo, kaj vse imamo in morejo člani zbirati in videti, kaj kupijo.

Velik napredek v manufakturi obstoja v tem, da se skušamo sistematično omejiti na gotove tipe blaga, kot so kontenine, platna, šifoni, flanele. Teh tip naročamo v toliko večji meri in dosežemo za to ugodnejšo ceno.

Sedanji poslovni prostori nam omogočajo, da imamo ločeno administracijo manufakture, kjer se izbira, preizkuša, prevzema blago in kjer se vodi predvsem potrebna evidenca in statistika uporabe. Vse to nam prihrani dosti denarja, omogoča nam ugodnejše kupovanje in manj imamo reklamacij. Pri razgovorih o skupnih nabavah smo sistematično izbrali in primerjali dobavne pogoje za razne kvalitete blaga. Pa smo ugotovili, da smo prišli z različnimi večjimi zadrugami in strokovnjaki do precej enaklega rezultata, da smo si izbrali skoro iste nam primerne tipe in da je specielno naša zadruga dosegla zelo povoljne cene.

Špecerija. S prodajno politikjo smo skušali forsirati nekatere nujno potrebne živilske predmete in smo jih zato ceneje prodajali, druge, zlasti inozemske pa smo temu primerno zvišavali. Pri artiklu, katerega konzumira delavec, ne zaslužimo včasih skoro nič, doprinesemo pa pri rižu, kavi i. t. d. Ravno pri teh predmetih pa se je nehala tudi konjunktura za zadrugo. Še v letu 1931 smo nabavljali kolonijalne predmete direktno iz Trsta in Hamburga in dobili zato ugodnejše cene. Sedaj nam je to skoro nemogoče. Mi pač nimamo valute in agentov, ki bi pobirali po deželi dolarje, da bi tako krili svoje obveznosti v inozemstvu. . . .

Omeniti pa moramo naš mlin. Dosti je bilo prerekanja in kritike, pa vstrajali smo, dajali nasvete, zahtevali sami remeduro v mlinu in kar smo v letu 1929 in 1930 izgubili, smo sedaj pridobili. V času, ko ni bilo mogoče delati drugod kupčij, je naš mlin posloval in prodajal dobro moko in poceni in dajal nam jo je, kolikor smo naročili.

Uvedli smo na novo porcelan, žal, da ga nismo že preje, ko še ni padel naš dinar, pa takrat ni bilo prostora.

Napravili smo mesarsko delavnico za predelavo mesenin, dalje hladilnico, ki jo rabi itak tako velika trgovina kot je naša. Konzum mesnine se je nepričakovano dvignil. Na nekatere izdelke smo lahko ponosni, da so prvovrstni in vsaj vemo, kaj jemo in uživamo.

Ne moremo se tako pohvaliti pri akciji z mlekom. Mleko je sicer res prvovrstno, pasterizirano, polnomasno in vredno svojega denarja, vendar bi se dala cena še znižati, ako bi se povečal konzum. Prevoz in razvoz stane isto, če prodamo dnevno 500 ali 1000 ltr. Zadruga pa bo našla izhod, da se mleko poceni v najkrajšem času, članstvo pa naj jo v tem stremljenju z odjemom mleka podpre.

Omenili smo že pri manufakturi in mesariji, da so bile nekatere adaptacije prostorov nujno potrebne. Blago smo morali spraviti iz kleti v trgovino, kleti so ostale prazne. Naredili smo v kleti zajutrko valnico, v prvi

vrsti za člane, ki prihajajo s proge, da jim ni treba čakati zunaj na mrazu, kadar še ni trgovina odprta.

Vse investicije smo izvršili pod firmo, nadzorstvom in odgovornostjo Zidarske zadruge v Ljubljani, izgovorili smo si pa, da je zaposlila pri tem delu več železničarjev, ki so bili reducirani. Pomagali smo na ta način do kruha za lepo dobo nekaj družinam.

Likvidnost zadruge.

Minulo leto je kljub močni gospodarski in finančni depresiji, katera se pozna tudi v našem poslovanju, izkazalo precej močno likvidnost naše zadruge.

V aktivni bilance znesejo postavke od 1—4, in sicer gotovina, vloge, terjatve in zaloge Din 15,000.639.42., t. j. samo za Din 183.978.38. manj kakor v letu 1931.

Gotovinski promet.

Blagajna je imela početkom leta 1932 gotovine	Din	166.456·99
tekem leta je prejela	„	49,119.630·94
	Din	49,286.087·95
tekem leta je izdala	„	49,246.456·51
koncem leta je imela gotovine	„	39.651·42
Skupni denarni promet se je zvišal napram letu 1931 za	Din	12,952.057·55

Kreditna sposobnost.

Nominalna vrednost podpisanih deležev od 7613 članov à	Din	300·—
znaša	Din	2,283.900·—
jamstvo v smislu, pravil čl. 13	„	4,567.800·—
rezervni fond	„	5,421.472·55
Skupna kreditna sposobnost znaša	Din	12,273.172·55
dočim smo zadolženi koncem leta 1932 pri Savezu in dobaviteljih za		
Din 6,269.986.51, kar je za Din 388.593.72 manj kot ob zaključku leta 1931.		

Fondi.

Rezervni fond se je zvišal od	Din	4,048.714·62
z dotacijami iz dobička iz leta 1931	„	1,336.360·90
ter z vpisninami in raznim	„	36.397·05
Skupaj na	Din	5,421.472·55

Penzijski fond je bil v začetku leta popolnoma izčrpan; dotirali smo ga iz dobička iz leta 1931 za	Din	180.000.—
za starostno zavarovanje usl. se je porabilo v letu 1932 vse „		180.000.—
	Ostanek Din	0.—

Tu moramo pripomniti, da smo izdali za starostno zavarovanje usl. še vsoto Din 19.437— katera je zaračunjena v rač. izgube.

Kreditni fond je znašal v začetku leta . . .	Din	16.653'38
in se je zvišal za preostanek iz raznih računov za . . . „		1.094'70
	Din	17.748'08
Porabljenega za odpis neizterljivega dolga članov . . .		5.646'97

	Ostane ob zaključku Din	12.101'11
Posmrtninski fond se je zvišal od . . . . . „		356.296'06
z dotacijo iz dobička iz leta 1931 . . . . . „		50.000.—
	na vsoto Din	406.296'06
izplačano v 96 smrtnih slučajih . . . . . „		95.500.—
in ostane ob zaključku še . . . . . Din		310.796'06

Dobrodelni fond je bil v začetku leta popolnoma izčrpan. Dotiran je bil iz dobička l. 1931 z	Din	130.000.—
izrabljeno v dobrodelne svrhe . . . . . „		130.000.—
Ostanek koncem leta 1932	Din	0.—

Tekom leta je zadruga podpirala iz tega fonda na razne načine podporne člane in njihove družine ponajveč iz delavskih vrst, bodisi z denarno pomočjo ali z brezplačno izdajo živil. Tako pomoč je dobilo več kot 350 članov. Razen tega je zadruga izdala še iz postavke raznih podpor (gl. rač. izgube), za brezplačno hrano v menzi dijakov, otrok revnih železničarjev Din 14.632.—, za podpore brezposelnim v Lb. in Mb. Din 7.310.—, za podporo gospodinjski šoli (pri železničarski menzi) Din 9.400.— in za druge dobrodelne namene Din 8.178'65 Za dobrodelni fond za kulturne namene je dotiral občni zbor l. 1932 Din 50.000.— Iz tega fonda so bile izdane podpore žel. glasb. društ. „Sloga“ in „Drava“, klubu „Železničar“ in „Hermes“, „Čebelarski zadrugi“, društvu „Skrb za mladino“ v Ljubljani in otroškemu zavetišču v Mariboru. Ta fond je sedaj popolnoma izčrpan.

Po sklepu občnega zbora v letu 1932 je bilo dotirano za regulacijo cen v manufakturi Din 263.175'44 Iz tega fonda se je odpisalo za regulacijo pri znižanju cen manufakturne robe Din 86.081'80, rezerva je še Din 177.093'64.

Kot rezervo za razna izplačila za leto 1932 smo vključili v bilanco:

- 1.) za razne davke in kolk. pobotnic . . . Din 71.964'34
- 2.) za bolniško zavarov. za december 1932 „ 13.183'40
- 3.) za izplačilo raznih računov skupaj . . . „ 58.643'60

4.) za izplačilo članom 1% kasaskonto za nakup specerijske robe za gotovino od 1. VII. 32. dalje znesek Din 75.009·10, kateri bo izplačan članom z izplačilom povračil.

Železničarska menza.

Poslovanje menze v letu 1932 se je razvilo jako ugodno in je zaključeno brez izgube. Kuhinja menze je napravila letnega obrata za Din 442.157·41 in je izdala za hrano „A“ zajutrkov 7·344, obedov 37·962, večerij 14.630, za hrano „B“ obedov 8.963, večerij 592.

Mesnica je imela tekom leta obrata v skupnem znesku Din 1.866.674·24 V oktobru smo začeli z izdelavo vseh mesnih izdelkov v lastni delavnici, katera je opremljena z modernimi stroji na električni pogon, ima lastno prekajevalnico in hladilnico.

Mlekarna. Mleka je mlekarna prodala za Din 520.794— Tudi ta panoga našega gospodarstva se razvija povoljno.

Prva postavka v računu izgube so izdatki za plače v znesku Din 2.407.206·20. Ta izdatek se je znižal napram letu 1931 za Din 146·035·60. Tudi izdatek za bolniško zavarovanje, ki znese z presežkom za pokojninsko zavarovanje Din 143.232·41, se je znižal napram temu v letu 1931 za Din 24.244— V računu izgube mora posebno pozornost vzbuditi izdatek za adaptacije v znesku Din 269.443·44. Ta vsota je porabljena za preureditev naše manufakture, vseh pisaren, za ureditev mesarske delavnice, prekajevalnice za mesne izdelke, zadržne kleti ter odpisana v izgubi v letu 1932. Izvršeno je bilo delo, katero veliko koristi Nabav. zadrugi in se je rentiralo že v tekočem letu, kakor smo to pokazali zlasti pri prodaji.

Celotni režijski stroški znušajo . . . . . Din 4,500.254·67
in če odbijemo od te vsote izdatke za adaptacijska dela v
znesku . . . . . „ 269.443·94

dobimo znesek Din 4,230.810·73

to je manj od celokupnih stroškov leta 1931 za . . . . . „ 232.335·28

1.) Skupni promet vseh računov	Din	366,135.443·34
2.) Denarni promet	„	49,286.087·93
3.) Kreditni promet s člani	„	29,459.095·90
4.) Gotovinska prodaja članom	„	15,212.613·45

Pregled poslovanja nabavljalne zadruge železničarjev.

Léto	Stanje članov	Stanje vplačanih deležev	v												Čisti prebitek	Povratilo od nakupa
			Rezervni sklad	Denarni promet	Prodano blago	Celokupni promet						Celokupna vsota bilance				
1922	541	141.953.—		2.903.320,80	2.771.647,88	12.012.556,37	880.311,03	111.223,78	2%							
1923	1000	249.347,50	44.199,34	7.690.364,96	6.647.400,14	28.520.082,27	1.288.868,20	315.598,03	2%							
1924	1159	326.598,64	139.779,34	9.091.718,84	9.283.275,64	56.366.391,58	2.181.028,74	442.664,36	3%							
1925	1357	370.539,22	273.698,65	7.087.937,52	10.802.848,24	63.543.517,49	3.163.967,51	759.153,69	5%							
1926	1648	465.442,25	503.069,76	9.901.617,96	12.038.861,64	75.187.654,02	3.729.691,05	1.048.595,35	5%							
1927	1827	531.798,34	819.058,13	14.504.449,35	13.537.429,14	86.981.101,65	4.627.816,71	379.607,05	5%							
1928	4780	1.010.425,43	948.250,25	25.426.044,34	24.680.000.—	159.380.597,65	10.762.240,12	2.325.909,27	5%							
1929	6175	1.710.136,65	1.657.514,55	37.566.646,52	44.133.513,79	307.252.348,39	13.171.839,18	3.589.929,30	5%							
1930	6832	1.949.670,92	2.738.814,95	39.115.032,80	46.775.826,61	337.845.549,68	16.278.145,57	4.353.665,58	6%							
1931	7430	2.130.111,10	4.048.714,62	36.334.030,38	49.050.117,28	353.617.277,36	18.283.979,24	4.454.536,34	5%							
1932	7613	2.247.856,86	5.421.472,55	49.286.087,93	44.671.709,35	366.135.443,34	18.590.818,04	3.830.930,94	5%							

Blagovni promet v letu 1932.

	Živila		Oblač. predm.	Skupaj:
Zaloga začetkom leta 1932	3,464.899,11	3,981.170,43	7,446.069,54	
Nakup tekom leta	31,836.325,71	5,036.991,96	36,873.317,67	
Skupna zaloga	35,301.224,82	9,018.162,39	44,319.387,21	
Prodano	37,354.692,72	7,317.016,63	44,671.709,35	
Razlika	2,053.467,90	1,701.145,76	352.322,14	
Vrednost ob inventuri	4,401.208,53	3,090.863,58	7,492.072,11	
Kosmatii prebitek	6,454.676,43	1,389.717,82	7,844.394,25	

Prodano blago v posameznih prodajalnah v letu 1932

	Živila	Oblač. predm.
Prodajalna Šiška	12,339.707'56	
„ Ljubljana gl. kol.	12,104.145'17	
„ Maribor kor. kol.	10,083.930'79	
„ Maribor gl. kol.	2,826.909'20	
Manufaktura Šiška		571.559'64
„ Ljubljana gl. kol.		4,719.186'98
„ Maribor kor. kol.		2,026.270'01
	<u>37,354.692'72</u>	<u>7,317.016'63</u>
<u>Skupno : 44,671.709'35</u>		

Prodano blago v posameznih prodajalnah za gotovino in na kredit.

	Gotovina	Kredit	Gotovina	Kredit
Man. Šiška	108.213'74	463.345'90		
„ Ljubljana gl. k.	851.903'50	3,867.283'48		
„ Maribor	332.396'75	1,693.873'75		
Prod. Ljubljana gl. k.			4,306.021'89	7,798.123'28
„ Šiška			4,834.256'07	7,505.451'49
„ Maribor kor. k.			3,477.322'65	6,606.608'14
„ Maribor gl. k.			1,302.498'85	1,524.410'35
Skupno :	<u>1,292.513'99</u>	<u>6,024.502'64</u>	<u>13,920.099'46</u>	<u>23,434.593'26</u>

Aktiva

Čista bilanca na dan

1. Gotovina	39.651'42	
2. Vloge: v čekovnem zavodu	22.149'52	
v denarnem zavodu	547.358'57	609.159'51
3. Terjatve: pri članih	6.760.928'97	
pri dobaviteljih	138.478'83	6,899.407'80
4. Zaloga: živil	4.401.208'53	
oblačnih predmetov	3.090.863'58	7,492.072'11
5. Nepremičnine: hiša v Šiški 8 parcel v Dev. M. v Polju, parcela v Mb., baraka v Mb.	1,492.795'80	
6. Inventar	1,832.924'92	3,325.720'72
7. Udeležbe: Deleži pri S. N. Z. Bgd., pri društvu „Bajtar“ in Kred. zadr. usl. drž. žel. Lb.	40.800'—	
8. Kavnice pri pošl. upravi in carinarnici . .	13.540'97	54.340'97
9. Razni dolžniki		210.116'93 18.590.818'04
	Skupno :	18,590.818'04

Izguba

Račun izgube in dobička na

1. Plače	2,407.206'20	
Bolniško in pokojnin. zavar.	143.232'41	
Potnine	68.843'25	
Odškodnine raznim	38.280'20	
Nagrade raznim	59.904'—	2,717.466'06
2. Kurjava	15.824'54	
Razsvelljava	50.672'26	
Poštnine, telefon, brzojav	60.543'75	
Tisk., knjige, pisar. potr. in drugi upr. stroš. Vzdrževanje perila	144.568'56	
	22.873'—	294.482'11
3. Vzdrževanje lokalov	33.304'65	
Vzdrževanje inventarja	20.346'74	
Adaptacije	269.443'94	
Najemnina	183.867'—	
Zavarovalnina	44.748'50	551.710'83
4. Vzdrževanje vozil in konja (4 tov. avli)		121.950'85
5. Davki, takse in proviz. denar. zavod. . .		85.592'38
6. Podpore in prispevki		39.520'65
7. Objave in razglasi	3.030'—	
Listi in revije	12.528'04	
Glas. „Zadugar“ in zadr. kol. 1933 . .	214.338'95	229.896'99
8. Odpisi na vred. nepremičnin in inventarja		203.071'13
9. Izdatki za občni zbor 1932		42.839'50
10. Obresti v breme		213.724'17 4.500.254'67
Poslovni prihranek		3,830.930'94
	Skupno :	8,331.185'61

V Ljubljani, dne

S knjigami in prilogami primerjali in našli v soglasju.

Nadzorni odbor:

Feldin Hinko s. r.
tajnikJuh Leopold s. r.
podpredsednikFurlan Josip s. r.
predsednik

Člani odbora: Koprivec Ivan s. r. Božič Alojzij s. r. Požgaj Franjo s. r.

31. decembra 1. 1932

Pasiva

1. Fondi: rezervni	5,421.472'55	
kreditni	12.101'01	
posmrtninski	310.796'06	
za izrav. cen v manuf.	177.093'64	5,921.463'36
2. Deleži članov		2,247.856'86
3. Upniki: Savez N. Z. Bgd.	5,759.916'—	
razni dobavitelji	510.070'51	6,269.986'51
4. Nedvignjena povračila čl.		5.210'19
5. Rezerva za razne davke	71.964'34	
6. " za boln. zavar. za dec. 32.	13.183'40	
7. " za 1% blagajniški skonto		
od got. rač.	75.009'10	160.156'84
8. Prehodni računi		70.277'85
9. Dubioza		84.935'49
Poslovni prihranek		3,830.930'94
Skupno:		18,590.818'04

dan 31. decembra 1. 1932.

Dobiček

1. Kosmati pribitek iz prodaje živil	6,454.676'43	
manufakture	1,389.717'82	7,844.394'25
2. Kosmati pribitek iz poslovanja mesnice		8.481'77
3. Blagajniški skonto	417.789'24	
Obresti v dobro	54.729'73	472.518'97
5. Vplačila na račun dubioze		5.790'62
Skupno:		8,331.185'61

31. decembra 1932.

Za knjigovodstvo: Markov Vladimir s. r.

Upravni odbor:

Kobal Albert s. r.
tajnikKlebel Emil s. r.
podpredseenikPunčuh Mirko s. r.
predsednikČlani odbora: Čerček Srečko, s. r. Tumpej Rudolf, s. r. Zupan Ciril, s. r.
Novak Ivan, s. r. Škerjanc Ivan, s. r. Artič Franjo, s. r. Verlič Srečko, s. r.

Notranje poslovanje zadruge.

Upravni odbor je imel v letu 1932 21 sej poslovnega odbora in 22 sej upravnega odbora, ki so bile vse sklepčne. Po lanskem občnem zboru se je upravni odbor konstituiral sledeče: predsednik: tov. Punčuh Mirko, podpredsednik: tov. Klebel Emil, tajnik: tov. Kobal Albert; odborniki: Škerjanc Ivan, Čerček Srečko, Tumpej Rudolf, Zupan Ciril, Artič Franjo, Novak Janez in Verlič Srečko. Uredniške posle „Zadrujarja“ je upravljal tov. Dr. Leopold Benko.

Da je mogel upravni odbor obvladati svoje delo, se je oddelil v odseke in sicer v administrativni, blagovni in redakcijski odsek, razen tega je poveril poedinim članom gotove stalne agende, kakor je bilo to objavljeno v „Zadrujarju“.

Koncem leta smo imeli 168 uslužbencev, in sicer: 7 poslovodj, 1 blagajnika, 1 knjigovodjo, 4 skladiščnike, 68 pomočnikov, 33 pisarniškega osebja, 4 vajence, 4 šoferje, 31 delavcev, 1 šiviljo in 5 snažilk.

V smislu čl. 16 ozir. 23 združnih pravil izpadejo letos iz upravnega odbora tovariši: Zupan Ciril, Klebel Emil in Novak Janez. Iz nadzornega odbora: tov. Jug Leopold in Koprivec Ivan.

Prepis vseh predlogov, ki so bili iznešeni, ozir. sprejeti v posameznih okoliših, se dostavi delegatom pravočasno po pošti.

Predlog za razdelitev čistega dobička.

Upravni odbor predlaga, da se poslovni pribitek iz leta 1932, ki znaša Din 3,830.930'94., razdeli sledeče:

1) za rezervni fond	Din 1,149.279'28
2) za penzijski fond naših uslužbencev	„ 180.000'—
3) za dobrodelni fond:	
a) po členu 7. točke 6a, zakona o zadrugah za splošne kulturne in humanitarne namene „	40.000'—
b) po členu 7. točke 6b, zakona o zadrugah, za razne gospodarske, prometne in huma- nitarne namene v korist članov	„ 110.000'—
4) Nagrada uslužbencem zadruge	„ 96.000'—
5) Nagrada nadzornemu odboru	„ 55.000'—
6) Kreditni fond	„ 12.201'66
7) Posmrtninski fond v smislu sklepa občnega zbora „	42.000'—
8) Povračila zadrujarjem v iznosu 5% od zneskov, plačanih v letu 1932	„ 2,146.450'—
	<hr/>
Skupaj Din	3,830.930'94

Upravni odbor.

Poročilo

Nadzornega odbora nabavljalne zadruga

uslužbencev drž. železnic Ljubljana,

za XI. redno skupščino o delu v letu 1932.

Zadruharji!

Na osnovi določb člena 27 združnih pravil je nadzorni odbor vestno pazil, da se vse poslovanje zadruga vrši po določbah zakona, na osnovi zakona izdanih pravil ter po sklepih skupščine. Nadzorni odbor je pregledal redno mesečno tudi vse knjige, listine, efekte, obveznice in stanje blagajn ter o svojem izvršenem pregledu sestavil zapisnik in izčrpno poročilo upravnemu odboru.

Nadzorni odbor je moral le ugotoviti, da se vršijo vsi posli knjigovodstva in računovodstva redno in točno.

Pravtako je v smislu določb člena 58 Združnih pravil pregledal letni sklepni račun, zaključen dne 31. decembra 1932., ga primerjal s stvarnim stanjem ter z vsemi glavnimi in pomožnimi knjigami ter ugotovil, da je v vsem točen in pravilen. Zato predlaga skupščini:

1. da odobri poročilo upravnega in nadzornega odbora o letnem sklepnem računu za leto 1932 in
2. da izda razrešnico upravnemu in nadzornemu odboru za delo in predložene račune za leto 1932.

Ljubljana, dne 9. marca 1933.

Podpredsednik:
Juh Leopold, s. r.

Predsednik:
Furlan Josip, s. r.

Tajnik:
Feldin Hiako, s. r.

Odborniki:
Koprivec Ivan, s. r., Božič Alojz, s. r., Požgaj Franjo, s. r.

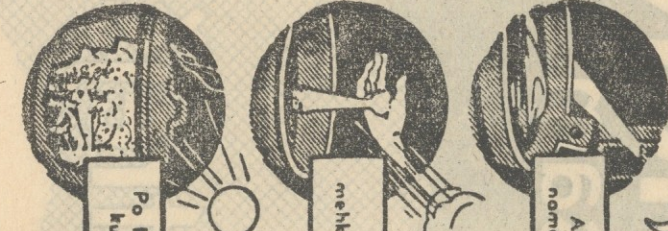

Persil varuje perilo!

Vsebnost vsebuje le predpisane količine Persila. 1 zar. sedla stane za 25-30 litrov vode. Raztopite Persil v mliki vodi!

Ta način pranja s Persilom varuje Vaše perilo!

Persil je najboljši dodatek k juhi, ki jo napravi tečno in okusno. Juhan je domači izdelek. Juhan dobite v vsaki boljši specialni prodajalni.

Pranje s Persilom varuje Vaše perilo! Ker je pripravite, da dodate pralni sodarji, nekaj karkoli, dodatek persila, ne bo škodljivo za perilo. Persil je najboljši dodatek k juhi, ki jo napravi tečno in okusno. Juhan je domači izdelek. Juhan dobite v vsaki boljši specialni prodajalni.

JUHAN

Schmoll-ova Gumitran

mast za usnje za čevlje za šport in za štrpaco napravi usnje prožno in nepremočljivo

Schmoll Pasta

Ako želite dobro pecivo, potem uporabite za pri reditev istega

Dr. Oetkerjev pecilni prašek in Dr. Oetkerjev vanilni sladkor

Kako prirediš Dr. OETKERJEV šartelj?

Zmešaj 14 dkg surovega masla s 3 rumenjaki, dodaj 1 zavoj Dr. OETKERJEVE zmesi za šartelj, 1/4 litra mleka in čvrsti sneg 3 beljakov. Testo naj gosto leče z žlice. Peci ga v dobro nemeščenem modlu pri srednji vročini.

Zahtevajte, da se Vas brije le z „Merimamilom!“

„Merima dečje“ milo ni samo nežno, nego tudi antiseptično!

„Merima“ je čisto domače podjetje. Kupuj domače proizvode!

Žika je samo ena. Če hočete piti res dobro in ne predrago kav, zahtevajte izročilo ŽIKO. Ali prejimate mesečnik „ŽIKA“?

ČERNJEI I GRÜN

AGENTURA I KOMISIONALNA RADNJA, ITARICA, MLINSKIH PROIZVODA, STOČNE HRANE I SEMENA

NOVISAD

KRALJA ALEKSANDRA 14.

TELEFON: 22-42, 24-86, 25-62

TELEGRAMI: ČERNJEI NOVISAD

BANKOVNI RAČUN KOD:

OPŠTE JUGOSLAVENSKO DRUŠTVO A. D.

POŠTANSKI ČEKOVNI RAČUN BEOGRAD BR. 51843.

BRAZILSKI ČAJ MATE

kol vsakdanja in jutranja in večerna pijača ohrani družino zdravo in ne pomeni nobenih izdatkov, ker je ceno, spričo njegovih odličnih lastnosti, njegovega aroma, kakor tudi njegove razširjenosti kot prave ljudske pijače zelo nizka.

RAZŠIRJA PRIJETEN VONJ PO JELKII „JELKA“ HRANI ČAS, DENAR IN TRUDI „JELKA“ DA TRAJEN IN POPOLEN LESKI

Zadruga je pričela v Ljubljani, Masarykova cesta 17 z izdelovanjem perila. Perilo izdelujemo po meri v najkrajšem času. Izdelujemo pa tudi konfekcijsko perilo, ki nas ne stane nič več kot če bi kupovali iz tovarne. Nadejamo pa se razen tega, da bomo delavce, ki so s konfekcijo zaposleni, lahko bolje plačevali. — Kroj je prvovrsten.

Hubertus

Ker stremi zadruga za tem, da postreže svojim članom z dobrim cenanim in domačim blagom, priporočamo vsem članicam, naj kupujejo

HUBERTUS-OVO MILO

celjske mlarne z zgoraj razvidno zaščitno znamko. Vsaka gospodinja naj se prepriča, da je milo enakovredno drugemu, četudi dražjemu blagu. Cena navedenemu milu je Din 5:50 kos pol kg, terpenlinovemu pa Din 6:50.

BERIK

čistilni pesek

čisti in polira aluminijasto posodo, cementne, kamenite in lesene predmete, kopalne banje, mramor, jedilni pribor in razne kovine.

BERIK pesek se uporablja na mokri krpi.

Svetovna semena

so preizkušena in najboljša

Nabavljalna zadruga uslužb. drž. žel. Ljubljana ima na zalogi semena veletrgovine s semeni **Josip Urbanič, Ljubljana**

Miklošičeva cesta 8 (nasproti hotela „Union“) — Cenik vseh vrst semen za vrt travnik, in polje je brezplačno na razpolago, le pišite ponj.

<p>1.) Zelenjadna semena — vrečice po 1 Din:</p> <p>Štev. 2 Karfijola Erfurtska, zgodnja 9 Glavnato zelje, belo, zgodnje 12 Glavnato zelje, belo, pozno 14 Rdeče zelje 18 Ohrovit ali kelj, zgodnji 22 Ohrovit ali kelj, pozni 28 Kolerabice vrhovne, bele, angleške 34 Kolerabice vrhovne, bele, dunajske 36 Koleraba podzemeljska, rumena 38 Korenjček za juho, rdeči, kratki 39 Korenjček za juho, rdeči srednjedolgi 41 Petersilj, dolgi, gladki 42 Petersilj, kratki, zgodnji 45 Zelena ali celer, erfurtska 47 Zgodnja ali majska repa, bela 49 Solatna pesa, rdeča, egiptovska 53 Mesečna redkvice, rdeča, okrogla 58 Mesečna redkvice, bela, dolga 62 Redkev ali povrtnica, črna, okrogla 64 Por ali poriluk 68 Glavnata solata, Kraljica majnika, zgodnja 70 Glavnata solata, Ljubljanska ajsarca 71 Glavnata solata, Cyrius, velika, rumena 72 Glavnata solata, Braziljska kodrasta 73 Glavnata solata, Parizarca, rjavordeča pikasta 75 Glavnata solata, Trdoglavka (Trotzkopf), rjava 76 Glavnata solata, Trdoglavka (Trotzkopf), rumena</p>	<p>Štev. 77 Glavnata solata, Zimska rumena 79 Solata za rezanje ali berivka (Schnittsalat) 80 Vezana solata ali štrucarca 81 Cikorija ali radič, rdeči 82 Cikorija ali radič, zeleni 85 Endivija, rumena, širokolistnata 86 Endivija, zelena, širokolistnata 90 Motovilec, domači, veliki 91 Špinača, širokolistnata 96 Kumare, dolge, zelene 97 Kumare, srednjedolge, zelene 98 Kumare, kratke za v kladanje 108 Jedilne buče, dolge 127 Majaron, grmičasti 129 Paprika, velika, sladka 135 Paradižnik, veliki, rdeči 139 Čebulno seme, za rdečo čebulo</p>	<p>Štev. 310 Kineški nageljni, krasno mešani 331 Helichrysum ali sohe rože (Strohblumen) 383 Pelunia hybrida, krasne barve mešane 386 Phlox ali plamenica, mešani 397 Reseda odorata, dišeča resedica 421 Tagetes ali turški nagelj (Studentenblume) 427 Tropaeolum ali kapucinarji, nizki 430 Verbena hybrida I. vrste, v najlepših barvah mešana 436 Mačehe (Stiefmütterchen), velikocvetne, mešane 454 Zinnia elegans, najlepše vrste mešane 460 Poletne cvetlice, raane vrste mešane 498 Bellis perennis, marjetice, 577 Ipomea purpurea, vrtni slak ki se ovija</p>
<p>2.) Cvetlična semena — vrečice po 1 Din:</p> <p>Štev. 215 Antirrhinum majus, zajčki (Löwenmaul) 228 Astre Straussfeder, v najlepših barvah mešane 231 Astre razne vrste, mešane 235 Balzamine, polnjene mešane 269 Poletne levkoje ali fajgjelčki, mešane 277 Zlati šeboj (Goldlack), zimski 280 Chrysanthemum carinatum, enoletne kresnice 285 Clarkia elegans, krasne polnjene vrste 290 Dalija ali georgina, polnocvetna, mešana 299 Vrtni nageljni, zgodaj cvetoči za prihodnje leto 302 Margaretni nageljni, svelejo prvo leto</p>	<p>3.) Grahi in fižoli — to so velike vrečice po 2 Din:</p> <p>Štev. 145 Grah sladkorni (Zuckererbse), srednjevisoki 146 Grah sladkorni (Zuckererbse), visoki 148 Grah za luščenje, najzgodnejši, majnikovi 149 Grah za luščenje, pozni, visoki, zelo rodovitni 152 Grah strženasti, Telefon, visoki 153 Grah strženasti, čudež ameriški, nizki 154 Fižol nizki, fini, zelenostročni, brez niti 158 Fižol nizki, fini zelenostročni, brez niti 165 Fižol visoki, fini, rumenostročni, brez niti Pri naročilu naj se napiše samo število semena in število zavilkov!</p>	

Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. železnic r. z. z o. z. v Ljubljani

Centrala: Ljubljana, Masarykova cesta 17, telefon št. 2241 in 2248.

Prodajalne: Ljubljana: Glav. kol. Masarykova cesta 17, telefon št. 2248.
Gor. kol. Bleiweisova cesta 35, telefon št. 2641.
Maribor: Koroški kol. Frankopanska cesta 34, telefon 2061.
Glavni kol. Aleksandrova 49.

Prodajamo samo članom.

CENIK št. 3

veljaven od 20. marca 1933.

Zadruga si pridržuje pravico, objavljene cene med mesecem znižati, event. zvišati.

<p>Na reklamacije se oziramo le takoj ob prejemu blaga!</p> <p>MLEVSKI IZDELKI</p> <p>Moka, Ogg . . . . . kg 4:25 " Og . . . . . 4:25 " št. 2 . . . . . 4:— " 5 . . . . . 3:75 " ejdova . . . . . 5:25 " ržena . . . . . 3:50 " koruzna . . . . . 1:60 " koruza bela . . . . . 2:— " krmilna . . . . . 1:40 Zdrob, pšenični . . . . . 4:75 " kuruzni . . . . . 2:25 " činkvanti . . . . . 3:— Otrobi, pšenični drobni . . . . . 1:10 " pšenični debeli . . . . . 1:50 " koruzni . . . . . 1:10 Drobtine . . . . . 8:—</p>	<p>Zrnje</p> <p>Riž, Carolina . . . . . kg 11:— " Ia . . . . . 9:— " Ila . . . . . 6:— Koruza, debela sušena . . . . . 1:25 " drobna . . . . . 2:— Kaša . . . . . 4:— Ješprenj . . . . . 4:50 Ješprenjček . . . . . 8:— " ržena . . . . . 3:50 " koruzna . . . . . 1:60 " koruza bela . . . . . 2:50 " krmilna . . . . . 1:40 Leča, debela Ia . . . . . 12:— " Ila . . . . . 6:— Grah, zelen . . . . . 13:— Piča za kure . . . . . 2:— " Promiul . . . . . 10:— Ptičja hrana . . . . . 8:—</p>	<p>KAVNE PRIMESI</p> <p>Kava, surova Ia . . . . . kg 48:— " žgana . . . . . " 68:— " žgana „Special“ . . . . . " 80:— " žgana Ila . . . . . " 58:— " Hag vel. . . . . zav. 27:— " Hag mali . . . . . " 14:—</p>	<p>SLADKOR</p> <p>Sladkor v kockah . . . . . kg 15:75 " sipa drobna . . . . . " 14:— " sipa debela . . . . . " 15:75 " v prahu . . . . . " 24:— Bonboni . . . . . 40:— " polnjeni Ia . . . . . " 30:— " Ila . . . . . " 25:— Kandis . . . . . " 25:— Margo slad . . . . . " 44:— Bonbonjere . . . . . škatl. 12:— do 48:— Šumeča limonada . . . . . kom. 1:—</p>	<p>MAST</p> <p>Mast . . . . . kg 16:— Mast v dozah po 5 kg . . . . . doza 85:— Ceres, bel, rumen . . . . . kg 24:— Čajno maslo Ia . . . . . " 36:— " Ila . . . . . " 30:— Kuhano maslo . . . . . " 28:—</p>	<p>TESTENINE</p> <p>Makaroni jajčni v kartonih . . . . . kg 11:50 Špageti jajčni v kartonih . . . . . " 11:50 Makaroni, jajčni . . . . . " 10:50 " domači . . . . . " 8:— Polži, jajčni . . . . . " 10:50 " domači . . . . . " 8:— Rezanci, domači široki . . . . . " 8:— Špageti, domači . . . . . " 8:— Fidelini, domači . . . . . " 8:— Bleki, domači . . . . . " 8:— Zvezdice, domače . . . . . " 8:— Fidelini, E. B. . . . . " 22:— Rezanci, E. B. . . . . " 20:— Krpice, E. B. . . . . " 22:— Jajnine . . . . . " 17:—</p>	<p>SOL</p> <p>Sol, fina . . . . . kg 12:— " morska . . . . . " 2:75 " kreška . . . . . " 2:75</p>	<p>KAVA</p> <p>Kava, Perl . . . . . kg 74:— " Portorico . . . . . " 74:— " surova Ia . . . . . " 60:—</p>	<p>MESNI IZDELKI</p> <p>Slanina, soljena . . . . . kg 17:— " tirolska . . . . . " 19:—</p>
--	---	--	---	--	---	--	--	---

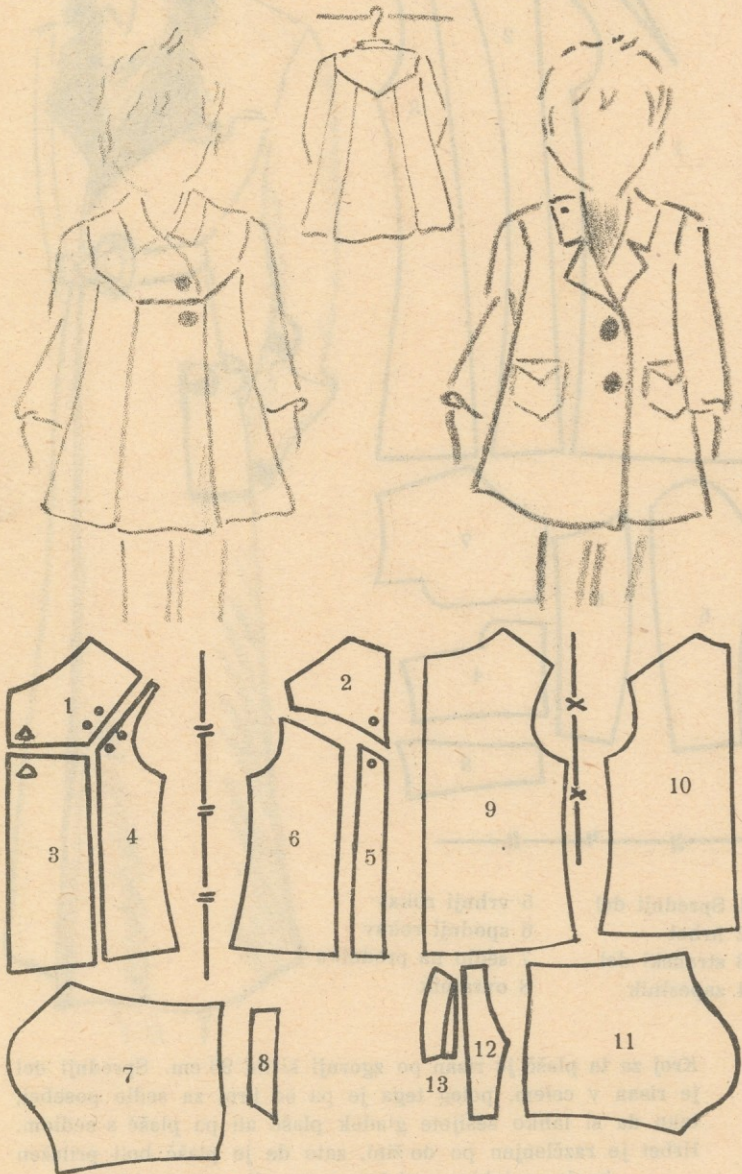

Velikonočna krojna priloga revije „Zadrugar“

Štev. 1. Dva otroška plaščka.
Prvi plašček. Drugi plašček.

- 1 sedlo na sprednjem delu
- 2 sedlo za zadnjem delu
- 3 sprednji del
- 4 stranski del
- 5 hrbat
- 6 stranski del
- 7 rokav
- 8 ovratnik
- 9 sprednji del
- 10 hrbat
- 11 rokav
- 12 zapestnik
- 13 ovratnik

Ker je kroj precej sestavljen, so posamezni deli pri šivih označeni s križci, trikotji itd., tako da jih boste lahko pravilno sestavili. Kroj je narisan za dve do tri leta starega otroka. Drugi plašček je popolnoma urešen. Nosi se lahko s pasom ali brez njega. Če je brez pasu, je lepo, ako ima našite žepce.

Štev. 2. Tri otroške oblečke.

- I. Životek: 14 sprednji del, 15 hrbat
- II. Životek: 18 sprednji del, 19 hrbat, 20 rokav, 21 razporek
- III. Životek: 25 sprednji del, 27 hrbat, 28 rokav, 29 zapestnik
- Hlačke: 16 sprednji del, 17 zadnji del
- Hlačke: 22 1/2 sprednjega dela, 23 vatavek, 24 1/2 zadnjega dela, 25 vatavek

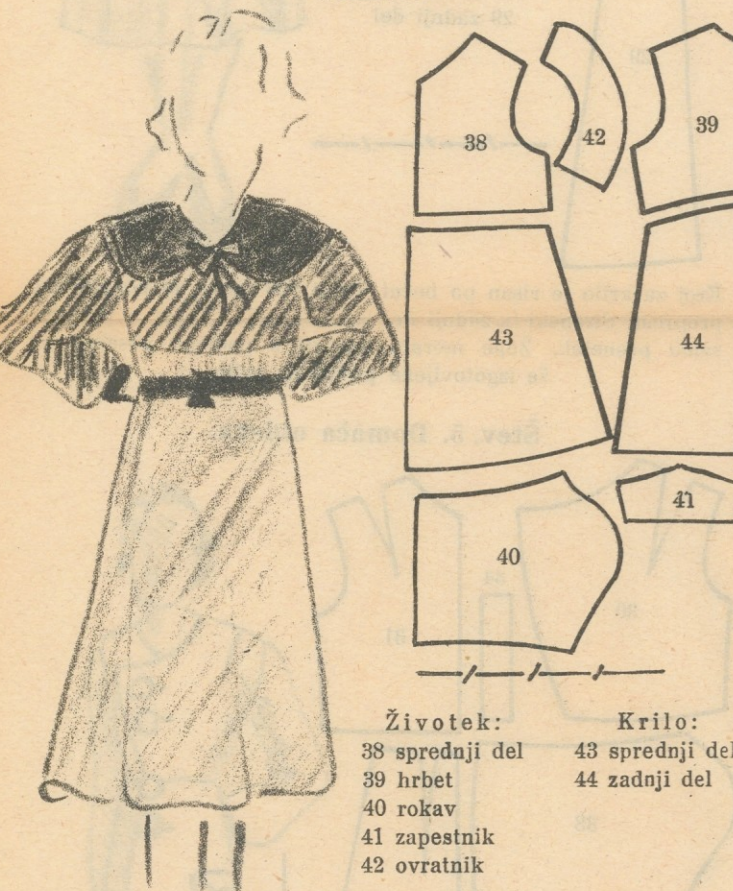
I. Oblečka. Hlačke so na životek prišite ali se pa samo pripojijo nani. Ako se pripojijo na životek, morajo imeti ob strani razporek. Životek se zapenja na rami. K taki oblečki se lepo poda pletena ali kvadrana bluzica z dolgimi rokavi.
II. Oblečka. Tako oblečko za igranje lahko sestijete za frunka ali punčko. Sprednji in zadnji del lahko krojite v celoti. Zarežati morate po sredini navzgor 8 cm visoko zarezo in vili vanjo vložiti za katerega je kroj na polu. Ako vam je včasih vatavica neprijetna, krojite oblečko po kroju, kakršna je na polu. Če krojite oblečko na ta način, mora biti šiv po sredini sprednjega in zadnjega dela.
III. Oblečka. Ta ljubka otroška oblečka je sestita iz dveh različnih ostankov blaga. Ker je križica iz raznega kosa blaga in v pasu nabrano, ni zanj kroja na polu. Namesto ovratnika je ozek volan. Ta oblečka je za dve do tri leta staro punčko.

Štev. 3. Oblečka za šest do osem let staro punčko.

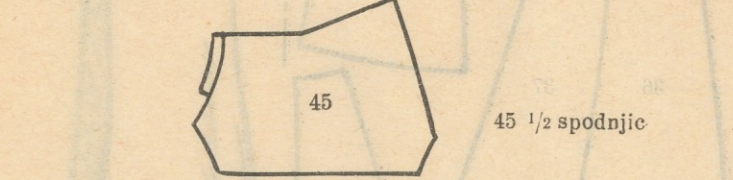
Kakor vidite, je taka oblečka prav čedna, če je kombinirana iz črnatega in iz enobarvnega blaga. Zapezna se spredaj. Ker je sedlo precej široko, je brez ovratnika. Pas je iz blaga ali pa vanjen.

Štev. 4. Oblečka za deset do dvanajst let staro solarico.

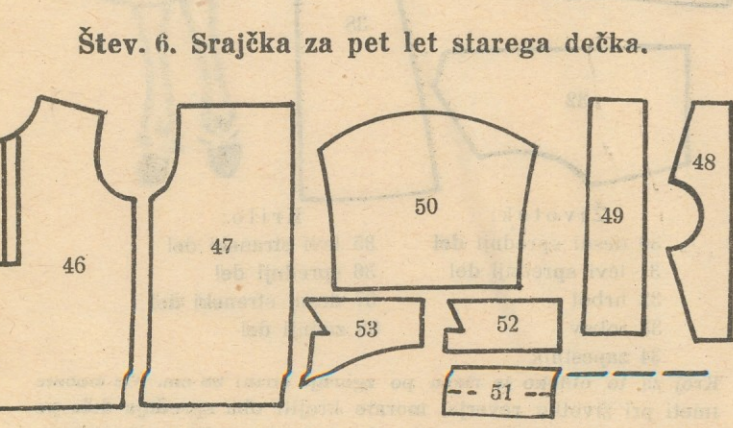

Tudi ta oblečka je kombinirana iz črnatega in iz enobarvnega blaga. Krilce je ozkočisto in v pasu prepazano z ožkim pasom. Namesto ovratnika je majhen kep.

Štev. 5. Spodnjice za pet let starega dečka.

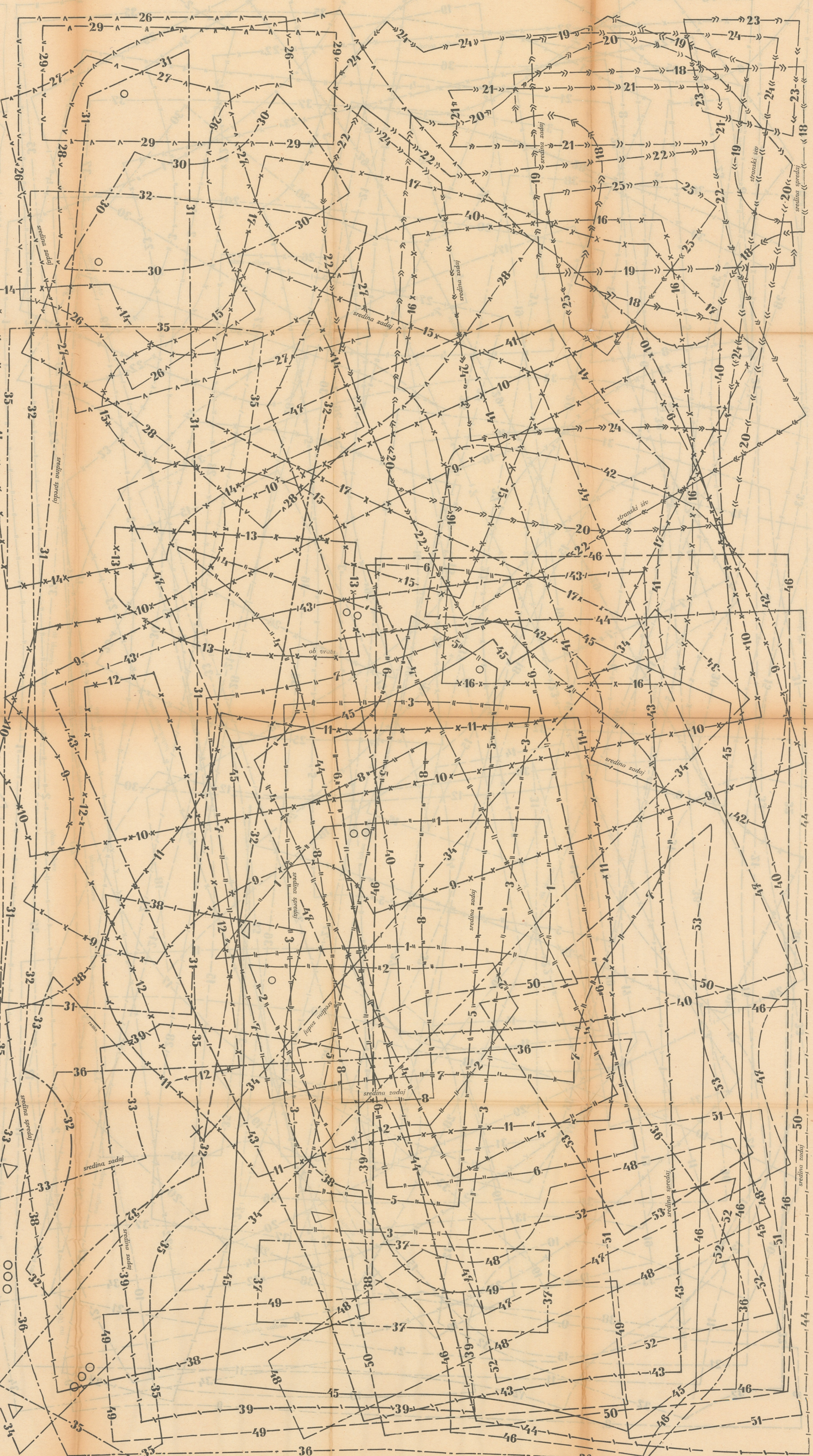

Štev. 6. Srajčka za pet let starega dečka.

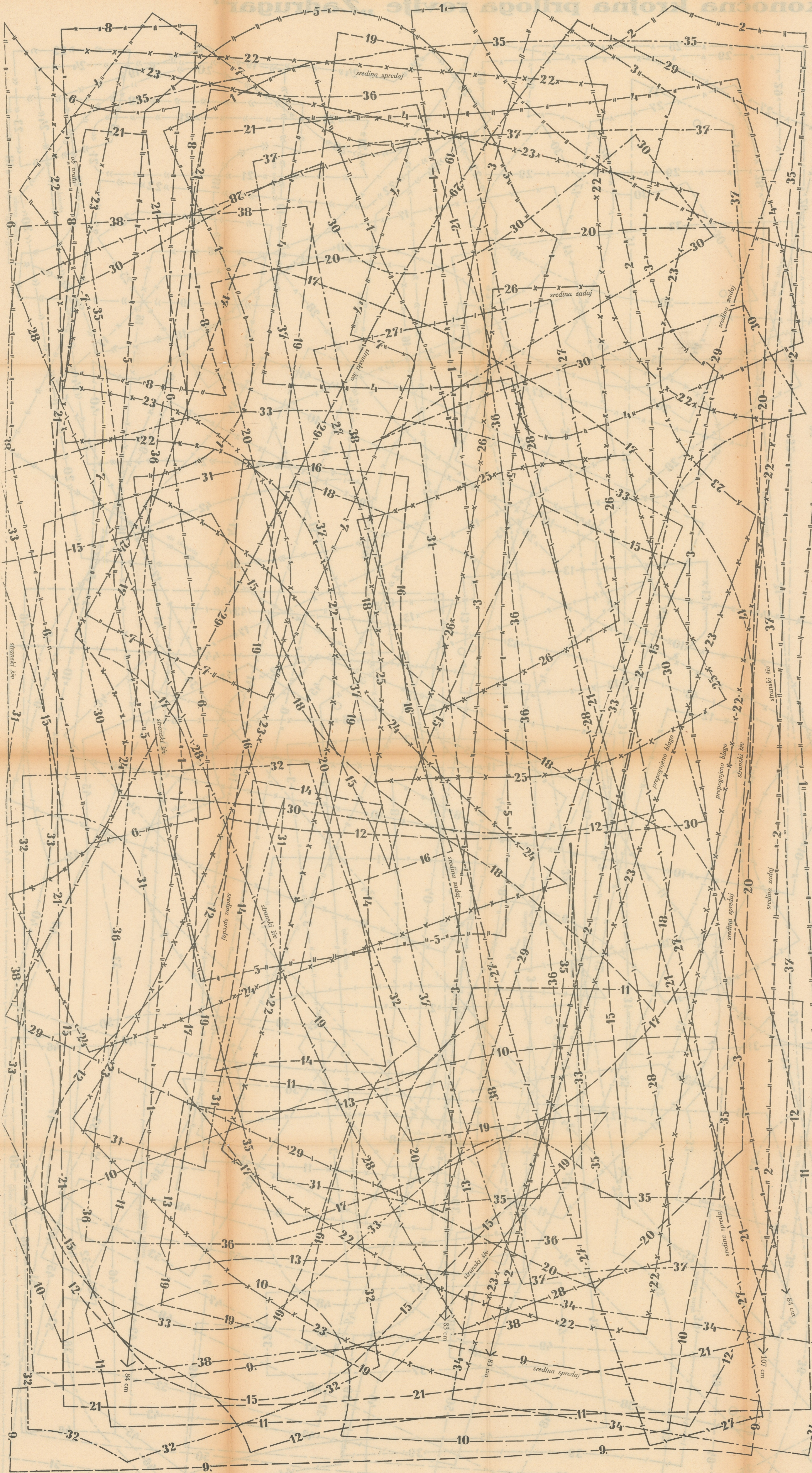

- 46 1/2 sprednjega dela
- 47 1/2 hrbita
- 48 vrhnji naplečnik
- 49 spodnji naplečnik
- 50 rokav
- 51 zapestnik
- 52 ovratnik
- 53 športni ovratnik

Na polu sta dva kroja za ovratnik, in sicer kroj za navadni in kroj za športni ovratnik. Predna začnelo krojiti, premerite in pregledite kroj.

Štev. 1. Pomladanski plašč.

- 1 Sprednji del
- 2 hrbet
- 3 stranski del
- 4 zapustnik
- 5 vrhni rokav
- 6 spodnji rokav
- 7 sedlo na premetu
- 8 ovratnik

Kroj za ta plašč je risan po zgornji širini 90 cm. Sprednji del je risan v celoti, poleg tega je puščena kroja za sedlo pooblaš, tako da si lahko sedite svedek plašč ali pa plašč s sedlom. Hrbet je razčlenjen po dožini, zato da je plašč bolj priročen in da se lahko nosi brez pasu ali pa s pasom.

Štev. 2. Pomladanska obleka.

- 9 plastron
- 10 sprednji del
- 11 hrbet
- 12 rokav
- 13 vrhni del
- 14 spodnji del zapustnika
- 15 gladek rokav
- 16 zapustnik
- 17 kep
- 18 ovratnik
- 19 sprednji del
- 20 zvončasti-ovratnik
- 21 zadnji del

Životek:

- 13 vrhni del
- 14 spodnji del
- 15 gladek rokav
- 16 zapustnik
- 17 kep
- 18 ovratnik

Krilo:

- 19 sprednji del
- 20 zvončasti-ovratnik
- 21 zadnji del

Štev. 3. Bluza.

- 22 sprednji del
- 23 zadnji del
- 24 sedlo
- 25 zapustnik
- 26 ovratnik

Ta bluza ima rokave kimono in zato morate prav posebno paziti pri prikrojevanju. Rokav je krojen v celoti, kraj pa je prerezan, ker je pola precejšnja. Zložite ga skupaj tam, kjer je označeno na kroju „prepognjeno blago“. Podaljšani del sedla, ki sega čez ramo preko rokava, je koničast. Na kroju rokava konica ni izrezana, ker boste lažje delali, ako priložite najprej sedlo in bledo pošva naredite izpod sedla konico, zato da ni tam, kjer je prišlo sedlo na rokav, dvojno blago, da se lahko obliči čez glavo, ima bluza spredaj razporek, ki je pokrit s pentilo.

Štev. 4. Krilo.

- 27 sprednji del
- 28 stranski del
- 29 zadnji del

Štev. 5. Domača obleka.

- 30 desni sprednji del
- 31 levi sprednji del
- 32 hrbet
- 33 rokav
- 34 zapustnik
- 35 desni stranski del
- 36 sprednji del
- 37 desni stranski del
- 38 zadnji del

Krilo:

- 35 desni stranski del
- 36 sprednji del
- 37 desni stranski del
- 38 zadnji del

Kroj za to obleko je risan po zgornji širini 98 cm. Če hočete imeti pri životoku reverje, morate krojiti oboje sprednja dela po kroju desnega sprednjega dela, ako pa boste nosili zapeto obleko, polna krojite desni prednik z reverzom, levega pa brez reverza tako kakor so kroji. Pri krilu je desni sprednji del, ki je prekrizan, širši od levega in zato pazite, da ju ne boste zamenjali. Kadar vzamete kraj s pola, si takoj označite, kateri kraj je to, kje je sredina in kje stranski šiv.